

*solam p[er]d[er]e
q[uod] am[er]it[ud]ine[m] p[er] h[oc] m[od]u[m] m[er]ito
d[ic]it[ur] d[ic]it[ur] p[er] h[oc] m[od]u[m] m[er]ito
tate v[er]o / q[uod] q[uod]tate p[er]m[an]et[ur] t[em]p[or]e
rari[us] p[oss]it emere*

Syno scopa ensis.

*p[er]m[an]et[ur] m[er]ito q[uod] p[er]
m[er]ito q[uod] p[er]m[an]et[ur] p[er] h[oc]
ab[er]it[ud]ine[m] p[er] h[oc] m[od]u[m]
p[er] h[oc] m[od]u[m] m[er]ito
p[er] h[oc] m[od]u[m] m[er]ito
p[er] h[oc] m[od]u[m] m[er]ito
p[er] h[oc] m[od]u[m] m[er]ito*

*h[oc] r[ati]o em[er]e d[ic]it[ur] p[er] h[oc]
p[er] h[oc] m[od]u[m] m[er]ito
p[er] h[oc] m[od]u[m] m[er]ito
p[er] h[oc] m[od]u[m] m[er]ito
p[er] h[oc] m[od]u[m] m[er]ito
p[er] h[oc] m[od]u[m] m[er]ito
p[er] h[oc] m[od]u[m] m[er]ito*

*h[oc] r[ati]o em[er]e d[ic]it[ur] p[er] h[oc]
p[er] h[oc] m[od]u[m] m[er]ito
p[er] h[oc] m[od]u[m] m[er]ito
p[er] h[oc] m[od]u[m] m[er]ito
p[er] h[oc] m[od]u[m] m[er]ito
p[er] h[oc] m[od]u[m] m[er]ito
p[er] h[oc] m[od]u[m] m[er]ito*

oriens exo mors tua Pa

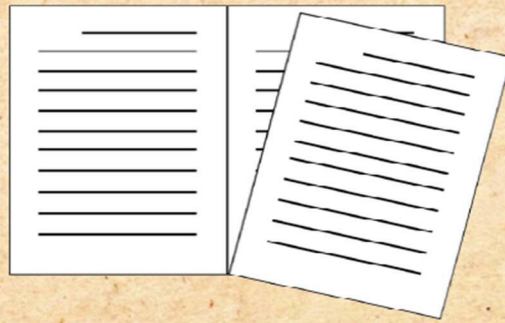

9.

61

L. 911.

W woluminie kolejno współprawne sygnatury:

SD 4472 II

Inc. 415

SD 4474 II

SD 4475 II

SD 4476 II

SD 4477 II

SD 4478 II

SD 4479 II

SD 4480 II

Rkp. 8077

SD 4481 II

Inc. 416

SD 4483 II

SD 4484 II

Inc. 417

solam pcedat
in pcedat
amplius que in entia
deales pcedat. Et entia
e vite / q quate pcedat
vix possit emere

Syno scopa ensis.

primus inder
ante q pcedat
abrupte pcedat

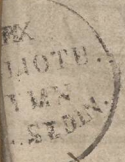
primus inder
ante q pcedat
abrupte pcedat

ch. 20 em dispensae
re pcedat vix antea qre
dot hnt pcedat bnt
et vix dot vix vix

ipse hnt
Ips hnt vix vix

ipse hnt
Ips hnt vix vix

morietis exo mors tua Pas

terem. primo parum videtur an huius die
alia opa exteriora permittere ut de tunc in fine
dram. tunc ad tentatoz. Gato Reverentia huius loqui
de in psal. In aspectu psallam tunc. Et ita re
essent coram papa aut rege loqui. Tertio solin
saltem ex deliberatione. Nec ex parte mea vni
per de tunc et 8. Maledictus ho q facit opa

ut q dicitur Intellectualis in intentione ueritate.
Intellectus in plena expressione ore. Venera
Congruet in statu huius dicens distinctis pibus
re tra ne tra sine semine no fructificat sic

**Canon sacratissime missæ. una
cū expositione eiusdē. ubi imprimis
premittit pulchra cōtemplatio an-
te missam habēda de xpi pulchritu-
dine. Et quomō ip̃a in sua passiōe
ab eo omnino fuerat ablata. qua
literq; q̃libet celebrās debeat esse
dispositus. Incipit feliciter.**

Quem enim pro filio. Deo et sanctis sacerdotibus. De ipso in ara reuerentem si in afflu-
tam me mortalitatem. Nam hunc redemptorem pro molantem. Ut tanti amorem in
in nobis manet memoria. De pro nobis q. quidam perando. Libere et iustitiam inuolunt
Locus sum in nobis et sanguis sum in potius in nouissima uena tradidit. Sub eucha-
stia nō. Tunc accepto pane gratias agit: fregit ac dedit. Quis sum dicens. Hoc
est corpus meum. Quod et uobis tradidit. Tradidit q. eis patrem suum facere. Nō sedit hoc
facite in meam commemorationem. Sed ut oñdes hoc faciant in ecclesia usq; in finem
primis in passionis sue memoriam. aduenit. Quicquid panis hunc inuolunt
et calicem bibet. Quod dū amittitur donec ueniat s. ad iudicium. Unde
usq; tunc durabit ecclesia militans et in ea eucharistia

Canon dicitur sacra actio et sacrificium. Unde Canon grece sonat institutio
ut in quibus li. vi. c. 20. Canon id est q. regit dicitur in canon.
Hic at uos queritis quā ratione appellamus regulatores parum a christo prima
a fide patribus instituta est. A christo quod instituta est a fide patribus q.
formas interpretantur. Cetera uo a fide patribus nō uno quod ipse.
Nec ab uno tantum sed a multis ipse. Quia dicitur promissum et edita

Deus est ipse pater ex 2. pater la. dicitur pater. Deus est amabilem creaturam. 2. in se
bonum est. ut in hunc mundum amaret. et amando possidet. ut possidendo fletus

Omnia creatura rationalis maxime a deo ideo
pedita sit. quo amore et intelligentia. suo optimo et
incomutabili bono coniungi poterit suam. ac in
ternis pferri eius aspectibus. et inter oscula p dile
cti dulcem accipe saporem. Opere p cius est unicuique
quatinus sese ad hoc disponere. et q iter ei p peditis

p summi animi studiū et se repellere studeat. quo pacto suum p dile
ctum ptemplari valeat. hoc est. deū deorū in syon. Ipse pfecto est di
lectus meus. candidus rubicundus electus ex milibus. inquit sponsa.
Lanti. v. Candidus est enim dilectus meus quem querit anima mea
per splendorem sanctitatis. Rubicundus ex fusione sui sanguinis et
per ardorem passionis. Ipse enim est candidus per humanitatem. quia
de virgine natus et a labe peccati mundus. Ipse est rubicundus mar
tiris quia pccōnes lavit sanguine suo. Electus ex milibus a deo pa
tre suo. ex milibus scz aploz et alioz sanctorū agminibus ut per eum
reconciliaretur mūdus. Hunc si fidelis anima querere et inuenire desi
derat. sumopere sibi est agendū. ut in hac valle lacrimarū ascensiones
in corde suo disponet et preparat se ad videndum deū deorū in syon.
ad quem non pedum gressibus. sed bonarū affectionum cursibus et
pijs meditationibus ipsa gradi et rapi poterit. et solum castissimis
et purissimis cordis oculis ipsum valeat intueri. Itaqz fidelis ania
raptā. et ad dei cōspectum p viā cōtemplationis adducta. vidēs om
nem sapientiam id est diuinitatē sui. p dilecti. et domū eterne mansio
nis quā dilectis edificauerat. et cibos mēse ei magne. in regno suo.
et habitacula seruorū id ē beatorū hñtes multas et meritis et natura
inter se differentes mansiones. vestesqz eorū id est diuersarum virtu
tū et gratiarum. non habebit intra se vltra spiritū. Dicitqz ad spōsā
dilecti p dilectā. Qualis ē dilectus tuus ex dilecto o pulcherima mulie
rum. qualis est. ostende nobis faciem eius. doce nos qualis est qz ru
bicundus factus est in sua amarissima passione. qz magnus sit. qz
candidus in diuinitate et sua humanitate dilectus tuus rps natus
ex dilecto deo patre. quem vtiqz hic video in syon. hoc est. in tali con
templatione et speculatione sue humanitatis. et maxime tanti miste
rii huius sacramenti eucaristie. Doce nos pulchritudinem eius ab
sconditam. speciebus panis et vini velatam. Qualis est dilectus tuus
o pulcherima mulierū. Dilectus meus ut dixi. candidus et rubicun
dus electus ex milibus. Caput eius aurum optimū. come ei sicut
elate palmarū nigre quasi coruus. Lanti. xi. c. Caput rpi reuera qui
sub specie panis et vini et sub qualibet specie etiam distinctim totali
liter integraliter cōtinetur est diuinitas qz sicut caput cōtinet corpus
sic diuinitas cōtinet humanitatem eius assumptā. Hoc caput est au
rum optimū id est purissimū. qz sicut aurū omnia metalla pcellit

Est vā aū fidele

Vidat qz quā ne
pā it gñatū

De lazar

Est aut ad pūm pūne
ut fidele aūa pūne
quā pulchritudine
feriat in eo oñdis

De lazar

Sponsa lo pad
in fla
ma d affectū
pcedentia reite
zanda

Fulgore et dignitate. ita diuinitas omnia preclle honore et maiestate
Come eius sicut oliue palmarum. hoc est angelice virtutes et potestates
specialiter deo ut come capitis inherentes. sunt spiritus pulchritudinem eius
intendentes. et cum laude et gloria in hoc sacrificio summo regi
christo sunt famulantes. Sed nigrescunt quasi corum scilicet infidelibus
quia deus et christus eius ymo et sancti angeli. stultis sunt in hoc sacra
mento displicabiles. dicentes Anima nostra nauseat super cibo isto le
nissimo. Oculi eius sicut colube super riuos aquarum. hoc est dona sancti
spiritus que ipse dat in hoc sacramento. amatores suos non in scena
more porcorum volui permittit sed in similitudine aquarum claros et perspicu
os reddunt. nil tenebrosum habentes. que lacte sunt lote. quia sicut mater
sola dilectione naturali lac filijs ministrat. sic deus sola gracia dona
carissimum filijs donat. que resident iuxta fluentem plenissimam. quia
quanto de deo clarius vident tanto magis ad altiora cognoscenda
intendunt. Bene illius sunt areole aromatum. hoc est. modestia et
pietas que in christo singulariter refulsit. dulcedine doctrinarum dele
ctabat presentes et attraherat absentes. que areole sunt consite a pig
mentarijs id est medicis scilicet apostolis et prophetis animarum medi
cis qui concordia voce. non solum christi sermones. sed et mores sacris pa
ginis quasi areolis describere. Labia eius distillant mirram primam.
hoc est. verba doctrine eius. que claritatem regni celestis promittunt
gratia patientibus et mirram primam. contemptum mundi et voluptatum pre
dicant. Manus eius tornabiles. hoc est. opera christi sunt polita et perfecta
ut tornatura. Que enim verbo docuit ope impleuit. et hec manus sunt
auree. quia virtutes quas in homine gessit diuinitatis gloria perfecit.
que nos ad spem et amorem celestium excitant. Plene iacinctis quia
in cruce manus christi perforate clauis. quasi purpureo sunt colore resper
se rubore sanguinis. Venter eius eburneus. hoc est. fragilitas huma
nitatis est nitens candore castitatis. Et ab omni peccato immunis.
distinctus zaphiris ratione humanitatis et diuinitatis. Crura illius
columnne marmoree. hoc est. itinera incarnationis eius sunt recta et
firma. quia quicquid per eum gestum est. ante tempora a deo dispositum est.
quod columnne fundate sunt super bases aureas. id est prophetas sapientia
lucetis. quia talis in carne apparuit. qualis ab illis predictus in diuina
dispositione fuit. Species eius ut libani. hoc est. pulchritudo eius
est decor omnium sanctorum. sicut libanus est decor omnium montium.
Electus ut cedri. Sicut cedrus pulchritudine. fortitudine. sublimita
te antecedit. Sic christus dilectus. speciosus pre filiis hominum for
ma quia ipse non accepit ad mensuram sed totum deum et nos omnes de
plenitudine eius accepimus. Saturetur illius suauissimum. hoc est. interi
us sapor et dulcedo verborum eius. quam pauci gustant. est suauissima Qui
sunt gustant amplius esuriunt. Et totus desiderabilis christus. scilicet deus et homo. quod

nō solum scdm diuinitatem. sed etiam scdm hūanitatē ab initio pce
 ptionis. vsq; ad triumphū passionis. resurrectionis. ascensionis ē
 in omnibus desiderabilis. Talis est dilectus o anima fidelis sub ve
 lamine specierum huius sacramenti positus Deus et hō. lux et vita
 cōditor mūdi. Talis est dilectus meus. et ipse ē amicus meus filia
 hierusalem. hoc est fidelis aīa. Si igit vis diligere xpm et ab eo diligi
 necesse est vt talē eū. qualē dixi intelligas. et postremo qualis pro te
 factus est in agone mortis. ille speciosus forma pte filiis hominū.
 et quō nō est species ei neq; decor. Vidimus inq; ppheta ysaiē. lūi
 Et non erat aspectus. et desiderauimus eum despectū et nouissimū
 viroz. virū doloꝝ et scientem infirmitatē. et erat quasi abscondit⁹ vul
 tus eius et despectus vnde et nec reputauim⁹ eum. Et nos reputaui
 m⁹ eum quasi leprosum et p̄cūsum adeo et hūiliatū. vt a plāta pedis
 vsq; ad verticē nō est i eo sanitas. Vultus et linor et plaga tumēs
 non est circumligata. nec curata medicamine. nec fota oleo. Talis ē
 dilectus meus o anima fidelis. ille dilectus candid⁹ et rubicundus
 et milibus electus. factus p te. Cōtemplare eum et vide quomodo
 omnis species et decor abscessit ab eo. inspicere caput ei⁹ inclitum Cō
 templare o anima fidelis quo pacto hoc scilicet caput aureum et opti
 mum. imo hoc caput angelicū et trembundū spiritibus. iam desita
 te spinaz vndiq; perforatū. facies illa decora pte filiis hoīm. Deu
 iam p te o anima fidelis sputis iudeoz deturpat. Ipse em̄ ē vulne
 ratus ppter iniquitates nostras. attritus ē ppter scelera nostra in
 quit ppheta. Oculi predilecti sicut colūbe super riuos aquarum solē
 lucidiores. heu iam caligantur in morte. Aures que audiunt angeli
 eos cantus. modo audiunt peccatoris insultus. Vach qui destruis
 templum. si es filius dei descēde nūc de cruce. Os eius qd docet an
 gelos. felle et aceto potat. Manus ei⁹ ornaabiles que formauerūt ce
 los. sunt in cruce extense et clauis affixe. Pedes quoz scabellum ado
 rat cruci clauo affigunt. Venter eius eburneus reuera. et totū suum
 corpus cādissimū dirissime verberat lacerat. et omnino p̄c̄titur
 Latus eius lancea pforat. et qd plura non remansit eo aliq; sanitas
 nisi ligna vt testamentū suum p̄stitueret. et singulis opera pietatis
 distribueret. apostolis p̄secutionē. iudeis corpus. patri spiritū. vir
 gini paranyphū. latroni paradisum p̄c̄tori infernum. xp̄ianis pē
 nitentibus crucem. Talis est dilectus meus factus p te anima fide
 lis. O sacerdos sancte qui iaz in hoc officio sacratissime misse cupis
 cōiungi xpo. ipse est amicus meus. ipse est cādicus vt nix. ipse est ru
 bicundus. Rubrū em̄ est indumentū eius. et vestimēta ei⁹ sicut cal
 cantium in torculari. O sacerdos sacerdos animaduerte vocē dilec
 ti animaduerte et audi in qbus dilectus tuus laudat. quib⁹ laudib⁹
 et tu iueris ad sectādas. et obseruādas has vtutes p̄termisissis oīm

Illius p se p̄getu
 qui de eā passione
 scribit

Sponsa aut aīa fidei
 q̄ro dilectus factus est
 p oīa membra corp
 in sine amarissima
 passione

2. m
 r̄p̄ta
 to et paranna mactay

bus ceteris virtutibus per duo tibi dilectus cui associari desideras lau-
 datur. videlicet per iudiciam vite et martirii penam. ut et tu imitan-
 do castitatis et mentis et corporis iudiciis teneas. et patientiam pro
 christo in omnibus adversis feras gratanter. Tenet perfectio unusquisque
 sacerdotum. etiam voto solenni ut inquit venerabilis doctor Iohannes
 Berson cancellarius parisiensis in tractatu de vita spiritualis anime. et
 in tractatu de castitate cleri prope finem. ad castitatem servandam perpetuam
 quia non solum vouit sed votum solenniter per ordinis susceptionem
 Ideo subdit. Si nesciuit sciat. Est enim ut inquit. canon. Cum in precep-
 to. lxxiiiij. distin. et in ca. aliter. castitas annexa ordini sacro. Et etiam
 regule monachali. ut contra eam nec summus pontifex possit licentiam
 indulgere. in c. cum ad monasterium de sta. monachorum. Et. xxvij.
 ques. i. cap. i. q. qui fide castitatis fouerunt deo. irritam faciendo de
 nationem incurrit. Etiam canon. Ante triennium distin. xxxi. phibet.
 q. nullus ad altaris ministerium debet accedere nisi castitas eius ante
 fuerit approbata. Ideo dicit ca. de his quoque. xxviij. distin. Canone
 dum est his. et loquitur de sacerdotibus. dyaconibus et subdiaconi-
 bus. ne quando sue sponsionis immemores. aut ad terrenas nuptias
 aut ad furtiuos concubitos ultro concurrant quod si forte fuerint ut sa-
 crilegi rei vel ab ecclesia habeant extranei. Pena autem sacrilegii est
 infamia in ca. infames. vi. questione. i. In cap. attendendum In cap
 si quis. viij. questio. iij. Tenet igitur sacerdos non modo exemplo sui
 predilecti ad continentiam et mentis puritatem. sed etiam ex voto solen-
 ni. imo ex statuto ecclesie ut iam probatum est. Et hoc ideo. quia sacer-
 dos qui totus est domino et dilecto suo consecratus et exemptus a cura
 rum familiarum. et solutis legibus civilibus. debet orationi ingiter va-
 care. ideo rationabiliter astringit vota castitatis Attende queso o cri-
 sti sacerdos et respice veteris legis sacerdotes duntaxat in altare domini
 hircos et vitulos pro peccatis offerentes. quanta super alios sancti-
 tatis. quanta castitatis eis imponebat artatio. uxorem non nisi virginem.
 non nisi semel et unicam. non repudiatam. non sordidam. ipsis fas
 erat accipere. Vacabant ab uxore impleri quolibet tempe vite sue.
 et quando offerre volebant domino sub mortis interminatione. si morieba-
 tur vxor eius in adolescentia continendi necessitas incubebat. Leuiti-
 ci. xxi. Et qui assidue nostri sacerdotes sacris occupantur mysterijs
 non hircum aut vitulum. sed agnum immaculatum domino offerentes. quid di-
 uinius quam ut continua polleant castitate. vacant legi dei quam ab eorum
 ore populus requirit. Nec autem lex sicut immaculata est. immaculatum
 speculatorem et doctorem erigit. Non moueat vos o pclarissimi sacra-
 dotes grecorum sacerdotum coniugium. sed potius mente intus sequere
 etia ppendite. cum ipsi et eorum populi ferocissimis christi nominis inimicis
 subingati sunt. nullo honore et dignitate ammodo affecti. et illa que iam
 in eis non est. uenerunt eorum fratribus
 de quibus hinc et de illa hinc Basilius
 orationem dicitur Johannes Berson
 in libro primo de dignitate presbyterij
 riam habentur

In dicitur ad sacros
 ordines promouendi pro
 dicitur generaliter
 expresse in ratione ut
 in ratione dyaconum
 vixit octava dy.

Commemoria sacerdotum
 veteris legis pro christo
 admittit

In vixit assidue
 debebant

Obiecto secundum
 de quibus hinc
 sacerdotum more
 et mala unde se
 in his eorum coniugio emantur

In libro primo de ueneranda eorum fratribus
 de quibus hinc et de illa hinc Basilius
 orationem dicitur Johannes Berson
 in libro primo de dignitate presbyterij
 riam habentur

eundem legispiatuerant p̄diti. modo penitus sunt priuati. Omnis
 deniq; scientiar orat? quo priuatis ip̄ibus mirūmodum pollebā.
 abscellit ab eis. et in varias iam supra modū conuerūt errores. dis-
 sonos romane ecclesie vereq; pietati. p̄fecto uon alia et causa. nisi
 q̄a derelinquerūt fontes viuū mūdissimū et castissimū sacerdotū dig-
 nitatē cōtaminādo. et cisternā dissipatā oīs immunditie fomentum
 cōingium preter p̄suetū et inhonestū sibi quesiēre. sancta dñi pollue-
 da. Ecce manus dñi valida et fortis sup eos. quis p̄ futuro secura
 re eos poterit a flāma incendij eterni. Neq; refert. q̄ huiusmodi cō-
 iugati v̄l quicūq; alij sacerdotes votū castitatis nō emiserint. Dico
 em̄ cum sanctis doctorib? siue quis sacerdotū vouēs ore siue nō p̄pe-
 tuam obseruare tenetur p̄tinentiā siue castitatem. dum aliquis sacer-
 doti dignitatem suscipit. q̄ v̄l sic nedum vouet. sed votū etiam solē
 nisat. matrimoniū iam p̄tractū dirimens nō min? quam monachis
 qđ summe notandū est. Redeat ergo vnusq;sq; tñ p̄cipue sacerdos
 ad cor ad dilectū suum. cui? caracterem mente gerit. Est em̄ sacerdos
 tabilis caracter p̄pue caracter xp̄i. v̄l inde doc. sc̄t̄s. it̄. par. q. lxiij.
 arti. iij. ca. tanq̄ ducis quo fungant fideles sacerdotio xp̄i. Imitet̄
 vnusquisq; vestigia ei? eius videlicet qui est cādidus et sine macula et
 rubicund? in aduersis. v̄l carnis vel sp̄s paciētia obseruādo. Mā
 in patientia vestra possidebitis anias v̄ras. Tristitia v̄ra ait xp̄s
 discipulis loquens de sua passione p̄uertet in gaudiū iohannis. xvi.
 Nec est illa tristitia que in gaudiū maxime eternum vertitur de crisi
 passione p̄concepta. de illa utiq; tristitia saluator affatus est. quā cor
 dis mesticiam vel poti? mentis cōpassionē anima deuota ex verbis
 signis sacri canonis misse. si institutionē eorundem animaduertit.
 optime cōsequi poterit. que signa supioribus dictis ex doctrina san-
 ctorū doctorū in officio misse satis per me masticata iuxta totum crisi
 passionis seriem et explicata sunt. q̄re ad nudū textū eiusdē canonis
 misse in p̄senti opere meo cōuertam. p̄ simplicij cōtemplatione noti-
 cia de v̄bo ad v̄bum cū certis notabilibus sacri illū canonem expli-
 cādo. Tamen si varios p̄ doctores idem sacerrim? canon per diuersa
 eorū volumina late et multū diffusa quātū ad omnia misse dubia. an-
 tea satis explicat? et masticat? sit. Tamen ne q̄s p̄lixitate attediat?
 v̄l tantorū doctorū clarissimorū dicta et singula dubia legere et relegere
 negligat. Aut fortassis ne quis ea. sui p̄pter inopiam emere conteme-
 nat. in p̄sentiarum breuitate inferuire cupiēs. que dispendiose tradi-
 ta sūt hic p̄senti meo in opusculo sub cōpendio. dimissis sacratissime
 misse dubijs. pro honore dei. et omnium fidelium. signanter quorū
 inter est peragere officia sacratissime misse. p̄fectu et deuotione sacri
 canonem de verbo ad verbum explicare preconcepī. Non iuxta me
 am sententiā. sed potius scđm intellectum v̄m et rectū. doctissimo

Remane? ex infirmitate q̄
 eundam p̄p̄ nō v̄
 to solent q̄ m̄z gdm
 p̄m̄m
 De h̄o cōtribū gl̄osa
 in m̄lo in olm̄ die
 Reue? q̄ ḡm̄gāt
 q̄m̄ m̄ ḡm̄gāt de
 ḡm̄on ḡm̄gāt. 2. q̄
 gl̄osa et dubia doctorū me
 te tenenda p̄t.

rum viroz. et doctor clarissimoz. brevis notabilia. pro eiusdem elucidatione annectēdo. q̄m^o quilibet attent^o lector et diligēs. hec scripta relegendo et plegendo. ea que cōcernūt diuinū cultum. et sacratissime misse officium. p̄cipue eius canonē intelligere valeat cū mētis suauitate. atqz animi p̄fectu. Accipe ergo o sacerdos. hec litterarum monumenta. et sanctorū doctorū optima documēta. his indifferēt ad beras. in his te exerceas. adiscēdo. quomodo illa diminissima sacramenta tractare debeas reuerenter. pura mente. tāto regi. xp̄o p̄paciēdo. suamqz non minus speciositatem amarissima passione omnino amissam plangere studeas. Itaqz voluntarie pro tuo dilecto. tristitiam assumere non negligas. que tristitia p̄fecto in optimū et in icōmutabile. iuxta dictū saluatoris. cōuertetur tibi gaudiū. et sēpitemnum. Dō nobis prestare dignet̄ trinus ⁊ vnus deus Amen.

Sequitur textus canonis misse vna
cum expositione ⁊ declaratiōe eiusd

Ergitur clemētissime pater
 p̄ iesum xp̄m filiū tuū
 dñs nostrū supplices ro-

Canon sacratissime missæ diuidit̃ in quinq; partes ppter quin-
cuplicē sanguinē xp̃i effusionem sc̃z in sanguine sudoris effusione.
Agellatione. coronatōe. crucis afflictione. et lateris aperitione. Pri-
ma pars subdiuidit̃ in duo capitula. Et capitlū primū iterum subdi-
uidit̃ in tres pres. Primo dirigit petitiō ad deū vt has oblatiōes
acceptet. et benedicat. que pres ⁊ capitula patebūt secūdū ordinem
Et exponit sic canon. Legitur id est certe assertiue sumptum.
Vel exponitur p ergo sumptū cōtinuatiue Clementissime id est mi-
sericordissime. Pat̃ sc̃z creatione Per ihesum xp̃m. tanq; p mediato-
rē. filium tuū sc̃z naturalem. Dñm nostrū. nō vsurpantiū sz dñm
dominantū. Supplices rogam⁹ ⁊ petimus id est humiles. non pre-
sumētes de nostris meritis. sed cōfidentes de tua benignitate. Vti
id est vt. aduerbium similitudinis. et debet acm̃ in fine propter vti

Verba infinitiui modi. Accepta id est gratia. Mabeis id est suscipias.
Et benedicas scilicet ad verum et salubre sacrificium conuertendus.
Nec dona. a deo nobis collata. Nec munera. a nobis allata. Nec
sancta sacrificia. quo ad representationem. quia representant corp⁹ et
sanguinem iesu xpi. Illibata id est immaculata. Et illa tria idem sig
nificant. sed diuersis rationib⁹. Ideo idem sub diuersis verbis hic
reiteratur et hoc propter excitare deuotionem. Vnde Innocentius
Sermorum eni multiplicatio et inculcatio pie deuotionis est excita
tio. vel ineffabilis commendatio sacramenti. Et dicuntur dona. quia
xps fuit nobis a deo datus. Munera. quia a iuda traditus. Sacri
ficia. quia a iudeis ad mortem oblat⁹. Et hec dicunt^r sancta. ratione
significationis. quia significat corpus et sanguine xpi. Et illibata ra
tione offerentis. quia debet sine macula esse. qm̄ hec offerre pretendit
alias iudiciu sibi manducat et bibit. i. corinth. xi. Circa hanc littera

Breviter est notandus ꝑ canon a T. incipitur sic formatus
ad modum thau. vel signi crucis. quia secundus ꝑ sidiꝝ
littera thau significat crucē xpi. Et in ista littera tria sūt no-
tanda. Primo est ibi basis. significans fidei fortitudinem. Et etiam
ibi stipes. significans spei altitudinem. Et ē ibi linea transversalis.
significans latitudinem charitatis. Debet enī habere sacerdos ꝑci-
pue thau in fronte suo. videlicet fortitudinē animi contra omne tem-
ptamentum. spem ꝑ supernis obtinendis. et charitatē dei et proximi
ad quē dirigit et ꝑ quibus dirigit eius oratio. Dicit. Te igit ad
denotandū ꝑtinationem ꝑsationis ad canonē. et ꝑ nulla oratio in-
fra ꝑsationem et canonē ꝑter sanctus est inferenda. Multiplicantur
eciā verba ꝑticionis scz rogamus ac petimus. idem significātia. ꝑ-
ter exprimere magnitudinem affectus. Dicunt verba ista in plu-
rali. hec dona. ꝙ. ꝑpter diversitatem specierum atqz substantiarū
vini et panis. Et ad hec verba scz dona munera. tres cruces fi-
unt. ad designandū triplicē christi traditionē scz a patre. a. iuda. a. iu-
deis. ab illis tribus traditus fuit. prima fuit ex gracia quia sꝑm apo-
stolum. ꝑprio filio suo non pepercit deus sed ꝑ nobis omnib;
tradidit illum. Secunda ex avaricia. de qua dicitur Judas quere-
bat oportunitatem. vt eum traderet. Math. xxvi. Tercia ex inuidia
de qua Iohannis. xx. Sens tua et pontifices tui tradiderūt te mibi
Et signū crucis tribus digitis ꝑficiendum est que sub invocatione
trinitatis ꝑficiunt. et a superiori transit ad inferiꝝ qꝫ xꝑs de celo tra-
sijt ad terram. et ꝑducitur a sinistra i dexteram. qꝫ de miseria transi-
re debemus ad gloriā sicut xꝑs transijt de morte ad vitam de infero
no ad paradysum ꝙc.

Sequit̃ tertius:

In primis que tibi offerimus pro

Spemio
rat **In primis** que tibi offerimus pro
quibz per ipa. dona et *munera* deo offerat. *Inprimis* petit
carnepmis festa annua et dona extra in *gratia* 2° *quibz* capiti 3°
spontalis 3° et tota redemptio.

107
ore
 Nec est secunda pars primi capituli prime partis in qua sunt orationes p his qui in dignitate constituti sunt. scz tam p gladio spuali q seculari. et p tota ecclesia. que ab eis gubernatur. Sequitur. et positio. In primis id e principaliter. Que scz dona. munera et sacrificia. Tibi scz deo patri. Offerimus id est sacrificamus. Pro ecclesia tua id est pro cōgregatione omniū fidelīū vinculo charitatis unita. Sācta id est pfirmata et sanctificata. Catholica id ē vniuersali Quā scz ecclesiam. Pacificare id est pacem ab hereticis ⁊ scismaticis habeat. Custodire scz a vicijs et demonijs et iniurijs. Adunare scz que dispersa est inter perfidos iudeos bohemos et paganos. Et regere digneris scilicet in pperis et aduersis. Toto orbe terrarum scilicet diffusam. Una id est pariter. aduerbiū cōgregandi. Cum famulo tuo papa nostro et antistite nostro id est epō nostro. Rege nostro scz romanorum. vñ imperatore. Et omnibus orthodoxis id est xpianis qui sub vtrāqz potestate fidē xpianoꝝum colunt. Atqz catholice id ē vniuersalis. et apostolice fidei id est per apostolos fundate. Culto ijs id est veneratoꝝibus. Nota q sacerdos gerit typum persone communis representans xpm. et ideo dicit offerimus. ad denotādū q sacerdos non tm̄ in sua sed totius ecclesie persona sacrificat. quā propter non minus vel maius perficitur a sacerdote bono vel malo sicut nec infirmitas virtutem impedit medicine. quia non in merito sacerdotis sed in verbo cōficiat creatoris Non enim iniquitas sacerdotis effectum impedire potest sacramēti. sicut nec infirmitas medici virtutem impedit medicine. sed tamen si malus sibi recipit ad eternam damnationem. si bonus ad vitam eternam. Dicitur

Debet. et omne sacerdoti
p. auctoritate in o. suo
sacrosanctum et exp. ore
L. epi. illig. in o. d.
si relictum sit. d. t. n.
est. de. p. p. a. et
tenior. reu. et p. n.
laxior. sit. app. n. r.
L. p. p. n. r. ad. p. o.
n. r. illig. p. p. n. r.
q. in. t. o. l. p. p. n. r.
L. p. p. n. r. p. p. n. r.
p. n. r. O. n. r. n. r.
p. n. r. p. p. n. r.
p. n. r. p. p. n. r.
p. n. r. p. p. n. r.

Селенъ дѣт
хрѣсти нѣ
хрѣсти хрѣсти

2° fidel

est. p. antistite nostro. et debet intentio referri ad ep̄m in cui⁹ dyocesi
quis celebrat. non a quo est ordinatus. vel a cuius dyocesi est ori
undus. Antistes celebrans non debet dicere. p. antistite nostro. Et
in dyocesi romana non debet dicere celebrans. pro antistite. quia ista
dyocesis non habet antistitem sed solum papam. Subiungit p. re
ge nostro. Et secundū aliquos ut dixi intelligit p. rege romanorū. q̄
papa et rex romanorū tenet apices gubernationis ecclesie Alij dicūt
q̄ debet referri ad regem in cui⁹ regno sacerdos celebrat. sicut illud
de antistite referre debet 72. In ista parte canonis et sequenti cō
uenit inuestigare et scire quibus. et p. quibus qualiter. et quare sacri
ficiū altaris debemus offerre. que quatuor ex ipso canone aduertere
possumus. Primo quibus scz soli deo et indiuidue trinitati. qd̄ tan
gitur ibi. reddunt vota sua eterno deo. Secūdo p. quib⁹. q̄ p. ecclesia
catholica et omnib⁹ orthodoxis. ibi p. ecclesia tua sancta catholica
Tercio qualiter scz in vnione fidei. et cōmunionē sanctorū. ibi cōmū
nicantes. Quarto quare scz p. beneficijs spiritualibus eternis et tē
poralibus. etiam p. omnibus. ppter deum. ibi p. redemptione animarū
suarū. Et q̄ sacerdos ut dictum est. cōmunis p̄sone xp̄i gerēs et res
p̄sentans xp̄m. ideo etiam orat p. bono cōmuni vniuersalis ecclesie. ro
gando et quatuor scz trāquillitatem pacis. ibi pacificare. Custodiam
ab aduersarijs. ibi custodire. Tercio adunationē omnium in fide vna
ibi adunare. Quarto cōuenientem vniuersalis ecclesie gubernationē
pro salute omnium fidelium.

Sequitur textus.

Memento dñe famulorū famularū
q̄ tuarū. **A.** et omnium circūstantium
quorū tibi fides cognita est ⁊ nota
deuotio. qui tibi offerūt hoc sacri
ficiū laudis. pro se suisq̄ omnib⁹
p. redemptiōe animarū suarū. p. spe sa
lutis ⁊ incolumitatis sue. tibi red
dūt vota sua etno deo vīno ⁊ uero

Nec est tertia pars primi capituli prime partis. in qua species
liter sunt orationes. p quibusdā personis cōiunctis z circūstantib⁹
Erponitur aut littera sic. **M**emēto. id est miserādo recole. **F**a
mulorū id est seruoꝝ. **F**amulaz id est ancillarū tuaz colentū te per
fidem catholicā. **E**t omnū id est singulorū. **C**ircūstātū id est audie
tium missam. **Q**uoz scz audientū. **F**ides tibi id est qui solus scis
qui recte credunt. **C**ognita est. idē est manifesta. **E**t nota id ē aperta
Denotio qui habent charitatez et cognoscis qui deuote te diligunt.
eo q nihil te latet **Q**ui tibi offerunt scz circūstantes fideles p pso
nā sacerdotis. **H**oc sacrificiū id est hāc oblationē. **L**audis id est in
quo specialit̃ laudaris. **Q**uod precipue dicit sacrificium laudis. qz
est omni laude dign⁹. **P**ro se scz ipsis. **S**uisqz scz amicis. **O**mnib⁹.
scilicet familiarib⁹ cognatis cōsanguineis pro redemptione anima
rū suaz id ē p remissione peccatoꝝ in quibus etiam remittunt. **P**ro
spe salutis id est pro eterna retributione. **E**t incolumitatis sue id est
sanitatis corporis cōseruande vel acquirende. **T**ibi reddūt id ē red
dendo tribuunt. **V**ota sua id est deuotionem suam vel desideria vel
pro missa bona. **E**terno deo. quo ad patrem secundum essentiam.
Diuo quo ad filium. **E**t sō quo ad spiritum sanctū. **S**equū
tur notabilia. **D**icitur eterno ppter excludere hoies. **D**iuo prop
ter sculptilia. **E**t vero propter demones. **D**icitur notāter. **M**em
mēto dñe. non q aliqua obliuio caderet in deum ideo dicimus sed si
cut illorū obliuisci dicit quos sua gratia nō uisitat vt dicit **I**nnocēs
ci⁹ sic et deus dicitur scire hos et noscere illos quos uisitat sua gra
tia z quos approbat. **M**emento igit famulis p tuam graciā eos vi
sitādo. **M**orādū est q in illa cōmemoratione p uinis tantū debe
m⁹ rogare. et nō ē necesse uocaliter eosdē explicare. cū deus sit exans
ditor cordiū pūsqz uocūz. **N**ec nimis magna memoria debet fieri.
et hoc ppter cordis distractionē et mentis euagationem. sed breuē
debet se sacerdos expedire. potest tamē talis mod⁹ teneri cogitando.
Memento zc. **P**rimo mei indigni sacerdotis. gratiā mihi tribuēdo.
vt hoc sacrificiū laudis ualeam offerre tibi z omnib⁹ sanctis tuis
ad honorem. pro me et omnibus pro quibus tencor ad salutem ac
p̃speritatē. **S**ecundo p parentib⁹ tā carnalibus q̃ spūalib⁹. fratri
b⁹. sororib⁹. patris. **E**t semp in genitino ista nomia debent memos
rari. **T**ercio benefactoꝝ in genere **I**n specie istoz. **M**a. tribue illis iux
ta tuam sanctā uolūtatem atqz eoz corporis et anime necessitatem.
Quarto omnū inimicoꝝ infidelīū. reuoca eos ab erroribus z insidi
is eoz vt omnes gratiā tuā obtinere ualeam⁹. **M**ultū enī lauda
bile et decēs est q sacerdos seruat psonaz ordinem secundūz merita
z dignitates postqz suū p̃s⁹ et suoz memoriā parētū habuerit. **E**cclā
non est necesse vt diximus q nomina p̃p̃ia expūmat. eo q deo in

bil latet sed solū intentionem et affectū ad has psonas p qbus eis
re vult gerat.

Et nota q immediate post q dictum fuerit Me-
mento dñe famulorū famularūq tuarū. debet sequi talis cōmemora-
tio et taliter vti diximus. Deinde cōpleta cōmemoratione sequi de-
beat. Et oīm circūstatiū in q notat q salubre ē intesse deuote missam

Cōmunicātes ⁊ **memoriā** **venerā**
tes i primis gloriose semp virginis
marie genitricis dei ⁊ dñi nostri ie-
su xpi. Sed ⁊ beatorū apostolorū ac
martyrū tuorū Petri pauli andree
iacobi iohānis thome iacobi phi-
lippi bartholomei mathei symo-
nis ⁊ thadei. Linī cleti clemētis six-
ti corneliū cipriani laurēci crisogo-
ni iohānis ⁊ pauli rosine ⁊ damia-
ni. Et oīm sanctorū tuorū quorū me-
ritis p̄cibusqz credas. ut in omni-
bus p̄tectiōis tue muniamur au-
xilīo. Per eundē xpm dñm nostrū.

Istud est secundū capitulū prime partis canonis in quo fiunt
memorie aliquorū sanctorū et invocationes p suffragiis eorūdem.

Sequit̄ expositio. Cōmunicātes scz in vnitāte fidei. cū sanctis
sumus hic in via. qz p̄cipamus cū eis in fide. et quā ipi habuerūt

et qđ ipsi crediderūt et nos credim⁹ indubitanter. Et subiungit. **De**
mouiam venerātes. id est recolentes scz sanctorū oīm qđ mediante hoc
sacrificio salutem psecuti sunt. In pmissis id est p omnib⁹ scis. **Et**
scilicet id est ppetue vginis marie. **Genitricis** id est matris dei et dñi no
stri iesu xpi. in qbus notat excellentis maxima beate virginis. **Ideo**
dicitur de ea. Sum qđ eram. nec eram qđ sum. nunc dicor vtrumqz.
Sed et beatorū apostolorū. et hoc ideo. qz ipsi nobis tradiderunt for
mam et ritū offerendi hoc sacrificiū. **Ac** martyrum tuorū. qđ effusione
sanguis sui tanqđ testimonio pbauerunt. **Et** nominantur. xij. apo
stoli et. xij. martyres qui p testamento dei et testimonio fidei dñode
cū articuloꝝ sua corpora tradiderūt. Sequitur. **Petri.** quē dñs
fecit clauiger⁹ celi et caput ecclesie. qui in primitiua ecclesia modū ce
lebrationis et psecrationis misse adauxit. vltra verba cōsecrationis
dominicam orationem adiungēs. **Pauli.** qui raptus est in scū ce
lum. modum celebrādi atqz psecrandi didicit vt patet. i. corinth. ii.
Andree. qui de veritate hui⁹ sacramenti in achaja multum dispu
tauit. **Jacobi** scz maioris intellige. fratris iohānis euangeliste qui
maior dicitur. eo qđ vocatione prior qđ alter fuit. **Iohānis** qđ in
cena recubens sup pectus dñi. altitudinē hui⁹ sacramēti pze ceteris
excellentissime hausit. **Thome** qui in loco clauorū xpi digitos suos
intulit. ad fidem pfortandā. et de corpe glorificato de quo dubita
uerat nos plenius instruit. **Jacobi** minoris qui frater dñi ag
nominatur. eo qđ simili⁹ fuisse perhibetur. **Et** sic de alijs scis aplis
et martiribus. quorū nomina hic in canone explicant. qui omnes hoc
sacratissimū sacramētū suis passionibus fidei testimonio pfirmave
runt. Circa qđ notandū est quare alijs sancti martires atqz apli
non sūt impositi. qđ tñ maximis passionibus atqz mirabilib⁹ claꝝue
rūt sicut sanct⁹ steffan⁹ barnabas. et c. Rūdet qđ canon iste ex ipsi
ratōe diuina est ppositus. ideo isti ex diuina reuelatione hic sunt liti
ti et nō alij. Dñ legit qđ aliqui sancti ptes hic voluerūt aliqz insere
re et aliquos remouere. i. crastino noīa illoꝝ qui remouebant aureis
litteris inuenerūt inscribere. quia ppter nullus tante audacie debz esse
qđ aliquem sanctū in canone addere vel deponere psumat. **Sequi**
tur. **Et** omnium sanctorū tuorū quorū meritis et pibus. i. incessis
onibus. **Nam** iuxta **Hieronimū** hec clausula apponitur. quia festi
uitas omnium sanctorū singulis diebus celebrari non pōt. cū dicit **Eu**
sebius qđ in quolibet die amplius qđ qnqz milia sanctorū festa cō
currunt. excepto die kalendarū ianuarij quo intendebāt gentiles epu
lis et solennitatibus et non ad martirizandū sanctos. **Sequit**
ur **De** muniamur. i. protegamur **Aurilio.** i. subsidio **Luce** protectōis
in omnibus scz opibus. orationib⁹. actionibusqz nostris. **Dubite**
tur quare hic i canone et in celebratiōe missarū. sanctorū memoriā cele

braynis et eorum auxiliis imploramus. Respondet qđ ecclesia memora-
tur sanctorum noni testamenti in cōsecratione huius sacrificij. non ut
aliquid operentur ad psecrationem huius sacramenti. sed ut eorum
meritis inueniatur et sanctificemur. quatin⁹ digne et salubriter huius
sacrificij oblationem pficiamus. Concluditur eadem hec oratio.
Per eundem dominum nostrum quia sicut per ipsum omnia facta
sunt. sic et omnia p ipsum sunt terminanda. Et non rñdet hic Anz
quia ut dicit rationale. pie credit et indubitatē psumitur. qđ iam al-
sint angeli. ipsi sacerdoti ministrātes et loco ministratorum Amē.
rñdētes. Quare sancti a nobis sunt venerādi Rñdet Damascen⁹
li. iij. ca. vii. et ponit quatuor rationes que p vna cōputantur scz
quia amici sūt dei Johānis. xij. Jā nō dicā vos seruos s; amicos
meos Scđo qđ filij dei. Johā. x. Dedit eis potestatem filios dei fieri
Tercio heredes dei ad Roma. viij. Si autem filij et heredes Quar-
to duces vestri De quo Da. sic dicit. Si quis multum laborat ducē
inuenire qui eum alicui regimortali adducat. et pro eo ad ipsuz
verbum faciat. quanto magis duces generis humani qui pro nobis
ad deum interpellationes faciunt sunt honorandi templa eis erigē-
da et memoris eorum veneranda.

**Hanc igitur oblationē seruitutis
nostre sed et cūcte familie tue quīs
dñe ut placat⁹ accipias diesqz no-
stros in tua pace disponas. atqz
ab eterna damnatiōe nos eripi et
in electorū tuorū iubeas grege nu-
merari Per xp̄m dominū nostrū.**

Ista est scđa pars principalis canonis in qua postulatur dei pa-
tris benigna placatio et huius sacramenti consecratio. Et secūda
hoc ista pars subdividit in dno capitula Primo postulatur dei pa-
tris benigna placatio. ut sic placatus acceptet nra sacrificia et det no-
bis pacē. et ut liberet nos de massa et cōgregatione damnatorū. et enu-
meret nos inter electos suos. Sequitur expositio. Hanc igitur
oblationem. Oblatum sacrificium. Seruitutis nostre scz quod

ibi in vera adoratione soli deo offerimus. Sz et cuncte familie tue sz
militantes sub verillo sancte crucis et xpiane milicie. Quæsumus dñe
sz omnipotens et pater clementissime. Ut placatus. i. mitigatus p
cibus et intercessionibus sanctorum tuorum. Accipias. i. grater acceptus
tas Diesq; nostros. i. tps vite nostre. In pace. i. in tranquillitate pa
cis et securitate. Disponas. i. ordines. Atq; pro et Ab eterna dam
natione. i. pena infernali. Nos eripi. i. misericorditer liberari. Et in
electorum tuorum. i. sanctorum a te eternaliter predestinatorum. Jubeas
gregem. i. consortio et aggregatione Numerari. i. associari. Per. c. d. n.

Ista littera iam lecta est qdammodo conclusio omnium pdictorum
specialiter huius quod per oblationem huius sacrificij impetrare in
tendimus. Et e sententia ista. quia sancti tui dñe quorum pmemoratio
iam acta est qui nobis ritum et formam huius sacramenti tradiderunt
et reliquerunt. ipmque offerendo et sumendo gratiam consecuti sunt. sic
et nos meritis et pibus eorum tua solita ptectione muniri cõfidimus
Accirco illis p nobis sic intercedentibus rogamus cõfidenter. qua
ten? tu deus pater per xpm. d. n. idē sacrificij quod tibi soli deo vera
adoratione impendim? placat? meritis et intercessionibus sanctorum tuorum
approbando accipias et gratuite acceptes Ut hoc sacrificij trāquil
litatem pacis. liberationem ab eterna damnatione. et cõsortium tu
orum sanctorum omnium nobis obtineat.

**Quam oblationē tu deus in omni
bus quesum? bene ✠ dictā asscri
✠ ptā ✠ ratas rationabilē acce
ptabilemque facere digneris. ut no
bis cor ✠ p? et sã ✠ quis fiat dile
ctissimi filij tui dñi nr̃i iesu christi.**

Istud est scdm cap. scdm partis. in quo petitur magnum et arduū
sz qd ex esca materiali fiat nobis corpus et sanguis dñi nr̃i iesu xpi
Et est sūa ista. De? pat clementissime nos petim? quaten? hanc obla
tionē psecrare. ap pbare et pseruare digneris. i. rōnabilē et acceptabilē
lē ti hostiā vlt sacrificij ita vt ad nr̃az salutē panis et vinū fiat corp?
et sanguis dñi dei nr̃i iesu xpi dilectissimi filij tui Exponit Quā sic ob
latōe sz fuitis nr̃e Tu de? .s. pat clementissime. In oib? sz existēs

Queramus digneris facere **B**enedictā. i. cōsecratam **A**scriptā. i. ap-
 probatam. **R**atā. i. firmā **R**ōnabile. i. diuine rōni et volūtati confor-
 mē. **A**ceptabileqz. i. acceptabile sacrificiū. **U**t scz panis ⁊ vinū **P**ro-
 bis scz ad nostrā salutē **C**orp⁹ ⁊ sanguis fiat. d. s. t. d. n. i. xpi. **D**icit
 notanter sacerdos hic. fiat nobis. ideo quia sacerdos est solum mini-
 ster huius ineffabilis cōuersionis. ideo non in persona propria loq-
 tur sed in persona xpi loquēs. fiat. et in hoc conformat se verbo crea-
 tionis **G**enesis. i. fiat lux sine fiant luminaria. quia eadem potētia
 requiritur in transubstantiatione sicut in resurrectione et in rerū cre-
 atione. et in verbi dei incarnatione. **L**uce. i. fiat mihi secundū vbi-
 tuum. **C**onueniens enī est immo oportet qd hec transubstantiatio fi-
 at per verba transitū significantia. ideo non dicitur qd panis sit cor-
 pus xpi. sed benedicit panis fiat corpus xpi. ideo bene ponitur. si-
 at **C**irca qd notandum qd sacerdos hic facit quinqz cruces. tres sup
 panem et calicem in p̄muni qñ dicit **B**enedic. ascri. ratam. **D**uas.
 vnā super panē qñ dicit corp⁹. reliquā. sup calicem qñ dicit sanguis.
Et representant nobis venditiōē iude. que fuit maledicta. p̄scripta
 irrita iniqua et detestabilis. ideo dicit sacerdos. **S**ed tu deus hāc ob-
 lationem digneris facere benedictam. p̄ qua nos in celestibus bñdi-
 cas **J**udas delat⁹ est de libro viuentium et cum iustis non est scrip-
 tus **A**scriptam. p̄ qua nos inter electos ascribas **J**udas selaqueo
 suspendit et ep̄scopatū eius accepit alter **R**atam. per quā ratū ⁊ cer-
 tum sit noscere salutis. p̄missum **J**udas exiit cōdēpnatus et oratio
 eius facta est in p̄ctm. **R**ōnale. p̄ quā rationale fiat nosse seruitutis
 obsequiū **J**udas reddit malum p̄ bonis. et odium p̄ dilectione
 tribuit. **A**ceptabilem qz per quam reddas nos tibi acceptos

Qui p̄die qd pateret accepit panē
 in sc̄tās ac venerabiles manus su-
 as eleuatis oculis in celum ad te
 deū patrem suū omnipotentē. tibi
 gratias agēs benedi- xit. fregit
 et dedit discipulis suis dicens. **A**c-
 cipite et māducate ex hoc omnes.

Hoc est em corpus meum.

Ista est tertia pars principalis canonis in qua ponuntur verba consecrationem efficientis et finaliter perficientis. Et diuiditur in duo capitula. In primo introducuntur verba consecrationis christi. Et illud repetitur quod dominus noster ihesus christus in cena fecit. Quam particulam alexander primus sic ordinasse dicit et addidisse secundum formam apostolorum et euangelistarum sic derelictam. Et est sententia ista. Opat clementissime. dominus noster ihesus christus fili tuus. prima die precedente passionem suam. hora cene accepit panem in venerabiles manus suas. et eleuando oculos suos in celum ad te deum patrem suum omnipotentem. et gratias agendo benedixit dicens. Hoc est enim corpus meum. in corpus suum transubstantiando. Et fregit et dedit discipulis suis dicens. Accipite et manducate ex hoc omnes. Et exponitur sic. Qui scilicet dominus noster ihesus christus. Pridie. id est. die quae praeterit. pateret. Accipit panem scilicet non consecratum. In sanctas. id est. sanctificatas. Ac venerabiles. id est. honorandas manus suas. Eleuatis oculis sursum scilicet secundum humanitatem. Oculis scilicet tam mentis quam corporis. In celum. id est. versus celum. Ad te deum patrem suum scilicet secundum diuinitatem. omnipotentem. Agens. id est. referens Tibi gratias. id est. gratiarum actiones. Benedixit. id est. consecrauit. fregit scilicet specie panis. Et dedit. id est. porxit discipulis suis dicens. Accipite scilicet per fidem. Et manducate. id est. comedite scilicet per charitatem. ex hoc omnes. Circa quod notandum quod ecclesia in die cene specialiter addidit illam particulam. Qui pridie quae praeterit. pro nostra omnium salute. quod est bodie ad singularem reuerentiam huius diei. eo quod ista die hoc veneratissimum sacramentum sit institutum in qua die desideratissimum est institutum conuiuium. secundum quod dominus dixit. Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum antequam paciar. Luce. xxij. Sequitur. Accipit panem in sanctas ac venerabiles manus suas. in quod denotatur quod hoc sacramentum non nisi in diuinis manibus. non viciatis sed consecratis debet reuerenter et venerabiliter tractari. Et quod statim habetur. quod solum sacerdos debet hoc sacramentum conficere. Obiscendum quod quatuor requiruntur ad conficiendum eucharistiarum videlicet. Verbum. Materies. intentio. sensus et ordo. Conueniunt christi ut corpus configat. Primo verbum. id est. forma verborum quae ista est. Hoc est enim corpus meum. Istis verbis non platis. non est ibi sacramentum. Et si. enim. non de substantia forme verborum est. tamen de bene esse eius. Cetera verba scilicet Qui pridie etc. addita sunt ex reuelatione spiritus sancti. ideo sine necessitate nullo modo obmitti debet. Secundo requiritur puritas materies. quod de tritico puro debeat esse hostia. quod dominus grano frumenti se popavit. Tercio intentio conficientis. quod sacerdos intendat specialiter conficere. Intentio enim semper est necessaria vel actualis vel habitualis. Et generaliter debet habere intentionem illam. quod velis conficere.

29. 2
mtho 29. 2 ad
gfring Tancmeh

cere sedm institutionem ecclie. que p utilitate vel necessitate gener
liter vel particulariter cōficere instituit. Et ppter hoc si quis ex ludis
buis vel stulticia proferret verba cōsecrationis super totum panem
in foro. et totum vinū in cellario. nō cōficat. quāuis ipse etia habuit
intentionem cōsecrandi. vt quibusdā placet. quāq quidā tenēt op
positum vt patet in dubijs missæ. Sequit̃. Elevatis oculis in ces
lum et. Christus in arduis agendis semper eleuauit oculos in celus
vt in resuscitatione lazari. Johā. xi. In sermone quam fecit post ces
nam. Johan. xii. Ita quoq in huius sacratissimi sacramēti institu
tione fecit. Et quāuis de hoc hic euangeliste mentionē minus faci
ant. credit tñ ab ecclesia obseruari et elevatione spiritus sancti. Quā
do sacerdos dicit hec verba. tollit panem de ara et recipit ad manus
et dum sic recipit. adhuc ibi non est corpus cristi. sed a primo in vlti
mo instan ti prolationis illorum verborū. Hoc est enī corpus meū
desinit esse panis. et incipit esse verum corpus christi. Et ergo dilige
ter sacerdos caueat q panem non cōsecratum non nimis eleuet. nec
aligd signum adorationis exhibeat. sed in omnibus panē occultis
teneat. ne populus circūstans adoret et ydolatriæ cōmittat. Seq̃
tur. Benedixit. Hic fit crux super panem. non q christus benedicē
do panem fecit crucem. Sed fit crux ad panem convertendum i cor
pus christi. qui pro nobis imolat̃ est in cruce. Seq̃t. fregit scz
formā et speciem panis. Et notandū q omnia verba que significāt
corruptionem vel attritionem et p̃dicantur de eucharistia referunt̃
ad illas species quas vides. et non ad corpus cristi. sicut masticat.
frangitur. atteritur. diuiditur. Sequitur Dedit scilicet corpus su
um. Quale autēz. Innocentius respondet. Ego dominica sacramen
ta magis veneranda q̃ discutienda profiteor. Simplicitas fidei sus
ciet si dicatur q tale dedit quale voluit. Dedit. et inde vt iquit. Bern
hardus noster De vna mensa comedunt petrus et iudas. Sed di
uersimode. vnus ad salutem. alter ad dānationem. Sequitur
Accipite et manducate. i. accipite cum deuotione et manducate cum
veneratione. Sequit̃. Et hoc omnes. hoc nullus euangelistarum
addidit de corpore. Sed de sanguine bene dicitur. bibite ex hoc om
nes. et creditur ab apostolis esse additum. Et dicitur notāter. et hoc
Quid hoc representat queri potest. vt quid monstrat. an species vel
panem. vel corpus cristi. Regula est communis sacre scripture. q̃
frequenter in ea videtur agi de vno. quod tamen agitur de diuersis.
vt est illud Benedixit. fregit et dedit Benedixit panem fregit for
mam seu speciem panis Dedit corpus. Eodem modo cū dicit. Ma
ducate ex hoc omnes. Hoc p̃nomē hoc. ostendit integritatē corp̃. Et
illa p̃positio ex. innuit formam diuisam. vt sit sensus. Comedite cor
pus meum sub forma diuisum. Nam sola forma per p̃p̃a diuiditur.

inteln

et totum corpus manducatur. Sequitur. Hoc enim est corpus meum. Quamvis sunt multe opiniones de hoc pronomine demonstrativo. hoc que tibi mihi videtur esse communior hic recitat. In ista oratione. Hoc est corpus meum. per hoc demonstrat corpus Christi. non per istum tempore quo perfertur hoc nomen hoc. sed per istum tempore in quo complete placata est tota oratio. Et hoc declarat sic. Sicut se habet syllaba ad dictionem sic se habet dictio ad orationem. Sed syllaba non causat aliquem sensum nisi dictione totaliter prolata. sic similiter et oratio. Et sicut oratio non causat sensum perfectum nisi sit totaliter finita et prolata. Ita ista non est vera. Hoc est corpus meum nisi oratione totaliter prolata. Et Petrus comestor dicit. quod cum totum est dictum totum factum est. Et certissime credendum est quod cum ista verba perfertur et prolata sunt. cum intentione conficiendi a sacerdote. et super materiam debitam. quod panis in corpus Christi convertitur. ex pacto et promisso divino. quod utique magnum et eximium est miraculum. quod tanta vim verbis deus tribuit et sacerdoti perficienti. Illa verba sic exponunt. Hoc est. id est existit in veritate. corpus meum. quod per vobis tradetur. Sicut ergo corpus Christi vere tradebatur ita vere demonstrat. ideo et dixit. Caro mea vere est cibus. Item volens elevari. inclinat se. et significat quod Christus humiliavit se per nos. factus obediens patri usque ad mortem et tunc elevaratur. In ista elevatione morose retrahit corpus Christi. ad designandum quod Christus de sursum super altare in manus sacerdotis advenit. quibus dextram patris non reliquit.

Simili modo postquam cenatum est. accipiens et hunc preclarum calicem in sanctas ac venerabiles manus suas. Ipse tibi gratias agens benedixit et dedit discipulis suis dicens. Accipite et bibite ex eo omnes. Hic est enim calix sanguinis mei novi et eterni testamenti. misterium fidei. quod per vobis et per

mult? effūdet i remissionē pctōr.

Capitulum secundum tertiae partis principalis ipsius canonis in qua ponunt verba efficientia consecrationis sanguinis christi. Unde dicitur Simili modo. quasi diceret Sicut caro christi sub forma panis a christo consecrata est. et omnibus discipulis ad manducandum data. Simili modo. id est eodem modo vinum corporale. Postea quod cenatum est. id est celebrata cena in esu agni paschalis. scilicet dominus hiesus Accipiens et hunc preciarum calicem. id est vinum in preciaro calice. In sanctas. id est sanctificatas et venerabiles manus suas. Item. id est iterum Tibi deo scilicet patri omnipotenti Gratiarum. id est gratiarum actiones Agens. id est referens Benedixit. id est consecravit. virtute divina Dedit. id est distribuit discipulis suis dicens. Accipite et bibite ex eo omnes Enim pro quibus. Hic est calix sanguinis mei. id est calix continens sanguinem meum. scilicet qui est confirmatio per missionis. Noui et eterni testamenti misterium. id est occultum sacramentum fidei Qui scilicet sanguis Effundetur pro vobis. id est discipulis meis Et pro multis scilicet in me credentibus. In remissionem peccatorum. id est ad delendum crimina. Obi sciendum quod christus calicem recepit reuerenter. Benedixit transubstanciando eum realiter Dedit discipulis suis largiter. Et postea quid esset quod dedit exposuit veraciter. Dicit ergo textus Simili modo postea quod cenauit christus et corpus suum dedit discipulis. tunc accipiens et hunc preciarum calicem. id est vinum et aquam in calice. Nam hic cornicines ponitur pro pecto scilicet calix pro vino. In sanctas manus. qui firmaverunt celos et confluerunt homines ut ait Job. Ac venerabiles manus suas. que ab omni creatura debent venerari. eo quod ab eis omnia benedictum ut a summo pontifice Item. id est consequenter gratias agens tibi patri suo. per huiusmodi generis redemptionem. que per sanguinem suum in crastino effundendum erat futura. Benedixit. id est vinum et aquam in suum sanguinem convertere Dedit discipulis suis largiter et gracio se dicens. Accipite et bibite ex eo omnes humiliter et deuote fideliter et victuose. Quod autem separatim fit consecratio corporis et sanguinis christi. cum tamen ex parte consecrati sit tamen unum et idem sacramentum. fit ideo. ad denotandum quod sanguis christi in passione separatus fuit a corpore. Nam prima sanguis subtilis et intercutaneus per sanguinem sudorem effusus fuit. Secundo sanguis magis grossus etiam intercutaneus per flagellationem extractus fuit. Tercio sanguis capitis per spinee corone impressionem. Quarto sanguis nervorum effluxit per clauorem infirionem. Quinto sanguis alens cor vitam per lancee translationem Et sic totus sanguis christi in passione extractus et separatus fuit a corpore christi. Ideo in memoriam istius fit separatam consecratio corporis et sanguinis christi.

Quamquam dixi hic esse sub specie panis et vin.

vinum sacramentum ratione contenti. possunt tamen dici diuersa sa-
cramenta ratione specierum pertinentiū. Unde cum dicitur in p[re]latis
Proficiat nobis sacramēta &c. Ibi fit relatio ad continentia sine sig-
nificantia. Sed cum dicitur in singulari Et hoc tuum sacramentū
&c. fit relatio ad cōtētū et significatū. Dicit in verbis p[re]missis Ac-
cipiens et hunc p[re]clarū calicem. Hic sacerdos fatetur eundē esse quē
cristus accepit in manus suas. hunc et eundem intelligendum esse
non ydemptitatem metalli. sed representationem mysterij. p[er]tinentem eadē
de materiā sacramēti. scz vinum de genimine vitis. Subiungitur
Hic est calix sanguinis mei. Hec verba sacerdos proferre debet cum
intentione cōficiendi sanguinem. Et ponitur hic metaphorice con-
tinens pro contento Et est sensus Hic est calix sanguinis mei. i. ille
est sanguis meus per modum poculi salutiferi ministrat[us]. Ver-
ba quidē ad consecrationem calicis et sanguinis cristi p[er]tinentia se-
cundum Albertum ista sufficere videntur. Hic est calix sanguinis
mei. Sed beatus Thomas vult q[ue] hoc totū. Hic est calix sanguinis
mei. noui et eterni testamenti mysteriū fidei qui pro vobis et pro mul-
tis effundetur in remissionē peccatorū. sit de forma sanguinis cristi.
Et illa opinio cōmuniter tenetur et videtur rationabilior: ideo calix
non debet ante leuari nisi totū dicatur vsq[ue] ibi. Hec quocienscūq[ue]
feceritis. Dicit itaq[ue] sacerdos. Hic est calix sanguinis mei. q[ui] si vnū
et idem sit cum cristo Et merito. Si enim communicantes vnū sūt
cum cristo. sicut ipse dixit Qui manducat meum carnes et bibit meū
sanguinem in me manet et ego in eo. Iohannis. vi. Multo amplius
sacerdotes cōficiētes et distribuentes cristo vniantur. eo q[ue] hoc faci-
unt. dicunt. et p[er]ficiunt. sicut xp[istu]s dixit. fecit et confecit. si saltem cum
pura et recta intentione hoc fecerint. quemadmodū legim[us] de quo-
dā fratre ordinis nostri. Cisterciensis. monasterij vualcēsis qui ha-
buit singularem gratiā in missa. vt et verbis intenderet. et signis. et
factis que geruntur et p[er]feruntur in missae officio. cui ex hoc dat[ur] est
horum plenior intellectus. Cum enī in actu cōsecrationis. verba de
forma cōsecrationis proferret. aliquociens occurrit illi in mēte cogi-
tatio dei sibi cōgaudendo. Ecce nunc vnus es cū xp[istu]o cristus in te
et tu in illo. Affectu quoq[ue] mentis orabat. Proficiat domine ihesu xpe
gratia in me per veram fidem et charitatē et hanc beatificā vnitatē.
vt indiuisus semp in te maneam et omnē lapsū fugiam mortalis cul-
pe et picula euadā p[er]itis vite iudiciū et penam gehenne. Qui nō des
fuit diuina cōsolatio. Visum est enī illi. q[ue] missam celebraret et cū ad
eadem vba veniret. cogitatūq[ue] eundem replicaret. ecce videt se totū
in hostia et totum cristum in se ita mirabiliter vt duo corpora diuersis
speciebus et lineamentis corp[or]alibus distincta eundem t[ame]n locū occu-
parēt. tam in proprio sacerdotis corpore q[ue] in hostia. salutari. Nec

ponit ille frater et deuotus sacerdos in omnib⁹ creaturis hui⁹ vni-
onis dignū habere exemplū. nec sufficiēs documentū. cum nonnun-
q̃ suis p̃charis fratribus interloquendū referret. nisi ferrū ignitum
Modū itaq̃ exp̃ssit in eo. Propriū calōrē et vigōrē h̃z ignis. hec
tamen ferro p̃minuat. ferrū vero h̃z p̃p̃riā figurā et magnitudinē. q̃
similiter igni non negat Sic in ista visione duorū corporū vnus loc⁹
et duplex effigies apparebat. i. qua xp̃us c̃stendere voluit quōd esset
vnum in actu cōsecrationis cū sacerdote Sequitur. Noui et et̃n
testamenti. Nouū dicit respectu veteris testamenti. Eternū vō. i.
p̃petuū a p̃p̃e post. q̃ eternaliter durabit et non renocabit. Sequē
Mysteriū fidei. i. sacramentū secretū fidei qd̃ potest referri ad passio-
nem et mortē xp̃i. que fuit sanctissimū sacramentū sub figura vete-
ris testamenti absconsū. et fide antiquorū patrū p̃cognitū tāq̃ mi-
steriū regalis et generalis redēptionis nature humane. Sequit̃
Qui p̃ vobis et p̃ multis effūdet in remissionē peccatorū Glosa. p̃
vobis p̃sētib⁹ et p̃ multis futuris effūdet. Sequit̃ In remis-
sionem p̃ctōrū. quo ad culpā atq̃ penā. eo q̃ xp̃i passio sit sufficiēs
remediū ad remissionē p̃ctōrū In die parasceues vnū singulare agit̃
hic memoriātū dignū. Nam tūc in officio hostia p̃secrata in vinum
nō cōsecratū mittit̃. hoc fit ideo. q̃ ista die xp̃s totus immersus erat
in aquis tribulatiōis. vt figuratū fuit Jone. i. Vt ideo quia xp̃s in
die parasceues totaliter in suo sanguine est madefactus.

Hec quociēscūq̃ feceritis in mei
memoriam facietis.

Exponit sic. Nec. i. hanc hostiā Quociēscūq̃. s. obtuleritis. Fec-
eritis. i. cōsecraueritis et manducaueritis In mei memoriā facietis
s. mortis et passionis Nec verba originaliter habent. Lu. xxiij. Et
secundū rationale hec clausula tam cōsecrationē corpis q̃ sanguinis
respicit et ideo post depositum calicem debet dici.

Vñ et medōres dñe nos tui fui s̃ et
plebs tua sc̃tā xp̃i filiū tui dñi dei nū
tā b̃te passiō? nec nō et ab infer? r̃sur
rectōis. s̃ et i celos gl̃iose ascēsiōis
offeri⁹ maiestati tue de tuis dōis ac

**bat? hostiā purā hostiā sc̄tās
hostiam immaculatā Panē sc̄tm̄
vite et̄ne. ⁊ calicez salutis p̄petue.**

Hec est quarta pars p̄ncipalis toti⁹ canonis .i. qua postq̄ facta est et posita oblatoz cōsecratio. nunc fit cōsecratorū cōmemoratio. Et diuiditur ista pars in tria capitula. Primū vero subdiuidit in tres particulas. In primo ad memoriā reuocat xp̄i passiōē ⁊ ei⁹ resurrectionem. pro quibus donis gratuitis offerre se dicit hostiam purā ⁊c. Littera sic construitur. vnde o dñe nos serui tui. i. nos sacerdotes. Sed et plebs tua sancta. i. populus cristianus tua passiōe sanctificatus. s. existentes memores eiusdem xp̄i. s. f. t. d. d. n. t. a. ⁊ beate passiōis. s. q̄ue nos beatificat. Necnō. i. etiam Resurrectionis ab inferis. i. a mortuis. Sed et in celos gloriose ascensionis offerimus. i. immolamus. Preclare maiestati tue. i. pre ceteris tue clare potentie. De tuis donis. s. gratuitis. Ac datis. i. collatis scilicet nobis. Hostiam purā. i. purificantem atq̄ ab omni peccato originali immunem. Hostiam sanctam. i. sanctificantem. s. ab omni peccato criminali. Hostiam immaculatam. i. sine macula peccati venialis. Et panem sanctum. s. existentem viaticū et datorē vite et̄ne. Et calicē salutis p̄petue. i. inebriantem et letificantem nos p̄petue in glia sempiterna. Sūta est hec. Ex quo oblata huius sacrificij fieri debet in filij tui memoriā et eius mortis et passiōis. Nos sacerdotes serui dei et tota ecclia tua sancta p̄memorātes tam eius beatam passiōem q̄ ab inferis resurrectionem ⁊ gloriosam ascensionē offerim⁹ tibi de tuis donis gratuitis hostiam purā. Dicit quide⁹ sacerdos. Vnde et memores. quia ipse dominus nobis p̄cepit ut hoc in sui memoriā faceremus. Idcirco tria cōmemorando nobis p̄ponit ecclia s. tam beatam passiōem necnō ab inferis resurrectionem. sed ⁊ in celos gloriosam ascensionē. quoniam primum vulnerat charitatē. sc̄dm s. resurrectionem. corroborat fidem. tertiū. i. ascensio letificat spem. Quid enī in nobis magis charitatem accendit. q̄ q̄ p̄prio filio suo non peperit deus sed pro nobis omnibus tradidit illum. Quid magis in nobis fidē confirmat. q̄ q̄ xp̄s resurrexit a mortuis p̄mitte domum. Quid in nobis magis ampliat spem q̄ q̄ xp̄s ascendēs in altū. captiuam duxit captiuitatē dedit dona hominibus. vt vbi ipse est illic et minister eius sit. Hec innocentius. Circa verba textus vltimis est notandū vbi dicitur. Nos serui tui ⁊c. i. sacerdotes. quia ad litterā hic loquit de ministris ecclie sacellionib⁹ apostolorū. vt sūt sacerdotes. iter quos et episcopes in p̄

mitina ecclesia nō erat drā Vñ et sacerdotes memores esse debent qz
 ipsi celebrantes missam & sacrificiū illud excellentissimū offerentes
 non debent ignorare se hoc sacrificiū laudis in memoriam mortis &
 passionis xpī offerre. et ea memoria sua eam nunq̃ excludere. sed cā
 sp̃ tanq̃ p̃ntem pie oculis habere Et subdit. S; et plebs tua sancta
 i. popul' xpīan' etiam memor debet esse tue passiois. qz non solum
 xp̃s p̃ sacerdotib' vñ etiā p̃ tota plebē nē periret pass' est & mor
 tuus. ideo & tota plebs huius amare passionis memor esse debet
 Nec plebs sancta dicit. quia ex fide et baptismo sanctificata ē. & hec
 plebs vna cū sacerdote offert. et ergo sacerdos dicit Mos serui. S;
 et plebs tua sc; offerim' qz qd sacerdotes agūt misterio. popul' ag
 it voto. Et subdit Xpi filij tui. d. d. n. filiū dei vocat dominū deū nō
 strum. qz eadem intēione et deuotione a nobis colend' qua de' pat
 qz p̃substantialis & coetern' est deo p̃r. nō alter sed idem de' n̄ & oim
 sicut ipse docet loquēs aplīs dicēs. Creditis in deū et in me creditis
 deum se in hoc attestans vt ait beatus Augus. Subiungit Offerimus
 p̃clare maiestati tue. Maiestas dei dicit p̃clara quasi pie alijs clara.
 Si em̄ iusti florebuñt sicut sol i regno p̃ris eterni. q̃to magis diuina
 maiestas resulget. Sequit' de tuis donis ac datis scdm Innocētiū
 um exponit sic. Mos offerim' tibi de tuis donis. i. de frugib' segetū
 quātū ad panē. qui cōuersus est in carnē & corp' xpī. Ac datis. i. fru
 ctibus arborū q̃tū ad vinū qd ē p̃secratū in sanguinē. de his in quaz
 et illis offerim'. Hostia purā &c. purā q̃tū ad cogitatōes. sanctam
 quātū ad locutionē. immaculatam q̃tū ad opationē Debet em̄ esse
 offerēs purā h̄is cogitationē locutōes sc̄tāz et immaculatā opatio
 nem. Sequit' Panem sanctū vite eterne. qz est viaticum hic nos su
 stentās et postea ducens ad eternā p̃riam. Et calicē salutis p̃petue i
 quo est pot' inebriās nos et letificans p̃petue. Est etiā xp̃us hostia
 pura electos suos a peccatis purificans Hostia sc̄tā electos suos
 sanctificās Hostia immaculata maculas n̄as purgans Panē sc̄tū
 vite eterne hoies et angelos reficiens Calicē salutis p̃petue. i. ex cali
 ce sui sanguis inebriās et pfundēs. Et notandū q̃ sup eucharistiā
 cōsecratam plenissime sunt quicq̃ crices. nō ad eucharistiā cōse
 crandam. sed potius ad dñice passionis memoriā habēdā Mā quā
 tū ad ordinē eucharistie p̃secrā de capit' illd sc; Qui pridie post q̃ pa
 teret In fine canonis subiici debuisset quāq̃ in eo p̃secratio cōsumat
 sed qm̄ impediūisset ordinē historie recolende. qz quicqd fuit gestūz
 in medio vlt' p̃ncipio recolitur in fine. ecclia prouide ordinauit vt or
 dinem seruaret historie. quare et verba cōsecratiois canonis ibidem
 collocauit vt tam littere quā historie suus ordo seruet.

Supra que ppitio ac sereno vultu

respicere digner? ⁊ accepta habere
sicuti accepta habere dignat⁹ es
mūera pueri tui iusti abel et sacri
ficiū patriarche nrī abrahe ⁊ qđ ti
bi obtulit summus sacerdos tu⁹
melchisedech sanctū sacrificiū im
maculatam hostiam.

Ista est scđa particula primi capituli quarte partis in qua illa cō
secrata et oblata i figuris p̄memorant. et petūt vt diuino vultu beni
gnius respiciant a deo et acceptentur. Et cōstruit littera sic. Supra
que scilicet dona et data. scz o deus Digneris respicere p̄positio vultu
id est placida facie. De sereno. i. illuminato. Et digneris habere accep
pta. i. grata scilicet quantum ad offerentem. Sicuti dignatus es ha
bere accepta. i. grata Munera. i. oblationes Pueri. id est serui tui ius
ti Abel sic dicti. Et sacrificium. i. holocaustum Abrahe nrī patriarche
he. i. sancti patris. Et quod scz sacrificium. Summus. i. sup̄remus
sacerdos tuus Melchisedech sic dictus Obtulit tibi sanctum sacrifici
um et immaculatā hostiam. Sñia littere O deus pater clemētis
sime nos petim⁹ vt digneris respicere p̄picius placida facie super
hec dona et data. i. super corpus et sanguinē xpī filij tui. habendo ea
grata et accepta. sicuti grata et accepta dignatus es habere munera
abel. et sacrificia scī abrahe patriarche. et melchisedech summi tui sa
cerdotis. Motandū qđ abel dicitur puer tam a puericia qđ a pu
ritate iuxta illud ysaię. xvi. Ecce puer meus dilectus quem elegi.
posui super eum spm̄ meum Abraā dicit patriarcha nō tñi israhel
litice plebis. sz et populi xpīani. Illius p carnē. istius dō per fidem
Melchisedech. vt dr. Genes. iiii. obtulit panē ⁊ vinū in sacrificium
reddēdo grās deo de victoria abrahe in ipso figuratum Dicit sumus
sacerdos. qđ erat sacerdos dei altissimi. Cuius sacrificiū erat acceptū
eum deo valde. Ideo subiungit sanctum ⁊ immaculatum sacrificiū
Et illa vba addidit Leo papa primus. et possūt ita referri ad sacri
ficiū melchisedech. qđ dicitur sanctum et immaculatū. ppter sacri
ficiū eucharistie in ipso figuratum.

Supplices te rogam⁹ oīpotēs de⁹

tube hec pferri p man^o scⁱ angeli
tui in sublimē altare tuū. in cōspe-
ctu diuine maiestatis tue. ut quot
quot ex hac altaris p^ricipatiōe sa-
crosc^m filij tui co^r. pus & sang-
uines sūpseri^o. oī bñdictiōe ce-
lesti & grā repleamur. P. eū. x. d. n

Ista est tertia p^ricola primi capituli quarte p^ris canonis. in qua
petit effectus hui^o sacramenti. qui est diuine gracie infusio. Et ex
ponitur sic littera O omnipotens deus Nos supplices. i. hūiles et de-
uoti Rogā. i. deprecamur te Iube. i. fac scz hec vota tua. Perferri. i.
repositari Per man^o. i. ministeriū scⁱ angeli tui scz assistētis. In subli-
me altare tuū. i. in totā curiā celestem. In cōspecu diuine maiestatis
tue. i. glorie tue. Ut quotquot. i. quocienscūq; nos fideles tui Sūp-
serim^o sacrosanctū. i. sc^m corpus & sanguinē filij tui Ex hac p^ricipi-
atione. i. cōmunionē altaris. repleamur omni benedictione et gracia
celesti Per eundem xpm d. n. Sūta est O omnipotēs deus hūilitē
te deprecamur iube nostra vota & nostras oratiōes p ministeriū scⁱ dō-
rū angelorū pferri cōspecu tue diuine maiestatis. ut omnes ex hac
p^ricipatione altaris gratis et celesti benedictione repleamur. Hic
sacerdos deuote inclinatus et orat cancellatis manibus ante pectus
Et significat qd hiesus monti appropinquans. i. cepit deprimere oculos
et pallefcere et nigrescere. Nec habens vbi caput suum. miseris
fessum et spinea corona et sanguine in crinib^o capitis cōgelato. gra-
uatum. inclinaret. nisi super pectus suum offerens se ipsum patri p
peccatorib^o. Dicitur notanter Iube hec. i. corpus cristi mistici-
q^d est ecclesia militans scdm Alexandrum de halis. Perferri. i. affo-
dari In sublimē altare tuum. i. eccliam triumphantem. que altare
dicitur iuxta illud Lxxi. Ignis in altari meo semper ardebit Et hoc
per manus scⁱ tui angeli. & per virtutem & operationē xpi filij tui q
est magni consilij angelus ysaie. iiii. Deinde concludit Per cristum
dñm nostrū vbi nō rīdetur Amen. qz credit ab angelis responderi.

Memento etiā dñe famulorū famu.

larūq; tuarū **A.** et **A.** qui nos p̄ces-
serūt cū signo fidei et dormiunt in
somno pacis **Ip̄s** et oib⁹ in x̄po
quiescētib⁹ locū refrigerij lucis et
pacis indulgeas deprecamur Per
eundē x̄pm dominū nostrū Amen

Hec est quinta ps principalis totius canonis. in qua oratur p
refrigerio et gloria mortuorū. Et cōstituit littera sic Etiam o domine
Memēto. i. miserere famulorūq; i. et famularū tuarū. i. omnīū tuorū
fidelīū et eorū qui p̄cesserūt nos. Cū signo. i. caractere. fidei. i. bap-
tismatis Et dormiūt. i. requiescunt in somno pacis. O domine nos
deprecamur id est petimus Ut indulgeas id est tribuere digneris.
Ip̄s scilicet pro quibus hic oramus Et omnibus quiescentibus in
x̄po. i. qui fide catholica decesserunt. locum refrigerij. i. gaudij Lucis
id est glorie et pacis eterne. Sentēcia est hec Omnipotens de⁹ nos
etiam rogamus et petimus te suppliciter ut miserando recorderis
famulorū famularūq; tuarū fidelīū. qui cum signo fidei obdor-
miunt in somno pacis. et petimus ut istis et omnibus fidelibus de-
functis in x̄po. locum indulgentie. locum lucis et locum refrigerij. et
pacis perpetue largiaris Per eundem x̄pm dominū nostrū. **Dis-**
citur notanter Etiam quīs dñe Memoria vinorū deuote obserua-
uimus Nunc etiam et memoriā defunctorū habeamus. iuxta illud
b. August. Non sunt p̄termittende supplicationes p̄ spiritib⁹ mor-
tuoꝝ. et quia aliqui defuncti amici. parentes. cognati qui supplicatō-
nes pro eis effunderēt. ergo et pia mater. i. tota ecclia omnes defunctos
sub generali p̄memoratione suscipit tactisq; eis nominib⁹ exhibz cō-
memorationē Sz nomina eorū non recitent⁹ oreten⁹. sz in corde meōꝝ
ter et cordeten⁹ sacerdos renouat Prohibitū. n. est ne alicui⁹ in col-
lectis missæ. neq; in canone mētio noieten⁹ et oreten⁹ publice fiat. qui
p̄ se vlt⁹ suis missā p̄pat. ne ex hoc p̄sumptio auaricie sacerdotē fallat.

Nobis quoq; p̄tōribus famulis
tuis de multitudine miserationis

tuarū spantib⁹ pte alioꝝ ⁊ societate
tes donare digneris cū tuis sanctis
aplis ⁊ martirib⁹ Cum Joanne
Steffão mathia barnaba ignatio
Alexandro Marcellino Petro fe-
licitate Perpetua Agatha Lucia
Aguete Cecilia anastasia Et cum
oib⁹ sanctis tuis. intra quorū nos
sociū. non estimatoꝝ meriti. sed
venie quesumus largitoꝝ admitte
Per xpm: d. n. Per quē hec oīa do-
mine semper bona creas. sc̃ti ✠ fi-
cas vivificas bene ✠ dicis et pre-
stas nobis. Et in ip̃ ✠ sum. Et cū
ip̃ ✠ so. Et in ip̃ ✠ so est tibi deo
patri omnipotenti ✠ in unitate
spūs sancti oīs honor ⁊ gloria Per
omnia secula seculorū Amen.

Epitulum scdm quinte partis pncipalis ipsi canonis in qua
oratio secundario iterat p viuis. p memoracione quorundam scō
rū prius obmissor Et construit sic littera. scz Omnipotēs deus
tu digneris dare et pcedere. Nobis peccōib⁹ famulis et famulab⁹
.i. fidelib⁹ tuis. Sperantib⁹ de multitudine. i. de immensitate. Tua
rum miserationū. i. tue misericordie Aliquam partem et societate
cōsortium. Cū tuis sanctis apostolis et martirib⁹. scz cū iohē steffa
no mathia et cū omnib⁹ sanctis tuis. O largitor nos quīs Ad
mitte. i. adiūge nos Intra psortiū. i. societate Quorū scz sanctorū tuorū
Non estimator meriti. i. nō scdm exigentiā nostri meriti Sed ve
nie largitor. i. secundū exigentiā misericordie tue. Per cristū. d. n.
Per quem scz xpm. scz tu deus. Creas. i. quantū ad substantiā Scīfi
cas. i. secundū causas sacrificiales Diuificas. restaurādo nobis vitā
spūale; Bñdicis. i. multiplicādo nobis p hec dona grē Et pīas. i.
pcedis nobis Hec oīa. scz dona sp bona Per ipm scz xpm Et cum
ipso Et in ipso Est tibi deo pī oīpotenti. et hoc in vnitāte scz essencie
spūssci. omnis honor et glia. Per omīa secula seculorū. i. eterniter
Sūia Omnipotēns de q nō es estimator meriti sed largitor ve
nie digneris nos associare sanctis tuis. et aliquā partē beatitudinis
cū istis sanctis tuis scz iohāne steffano et c. Et cū oīb⁹ scīs tuis dig
neris nobis peccatorib⁹ de misericōdia tua sperantib⁹ dare. p. xpm. d. n.
Per quā hec dona bona creas. scīfīcas. viuīfīcas. bñdicis. et pīas
nobis Per xpm et cū ipso et in ipso. est tibi deo patri oīpotēti. in vni
tate spūssanti omnis honor et glia p oīa secula seculorū. Nota qñ
dicit Et pīas nobis. tūc corpale remouet de calice. Et significat q ve
lū tēpli scīssū ē a sumo vsqz deorsū. Nota q calix ideo cooperit cor
pali q sanguis in calice repñtat corp⁹ xpi i sepulchro positū. sñdōe
inuolutū Sz hostia vlt corp⁹ xpi nō tegit q significat corp⁹ xpi po
sitū extra sepulchrū nō dū inuolutū Hec rōnale. Postea sacerdos
alte faciet orōnē vt popul⁹ respondeat amē dicēs. Per omīa secula
seculorū Et scdm Innocentiū. designat illud q xps magna voce cla
mādo emisit spū. et q hic est finis canonis. Circa finem canonis
et sequentiū breuiter est notādū q cruces circa textū sacri canonis
non semp explicant eodē mō q in libris seculariū notentur. Memo
riū et hoc moueat q quolibz religio et diocesis in his pñetudinē suā
obseruat. eo q hñdōi cruces non sunt de necessitate cōsecrationis. sz
dñtērat hic assignāt. vt inquit doctor sanctus parte. iij. que. lxxxiij.
articū. ij. quia sacerdos in celebratione misse vñt crucis signatione.
ad expmēdū passionē xpi que ad crucem est determinata quia
si ad cōsecrationē aliquid oparetur cum plures post elevationē
fiunt. sequerēt q ante eaz cōpletiōēz nō esset hic pfectū sacramentū
quod est hereticū. Cū vero vna religio per huiusmodi cruces aliter

cristi passionem p̄concipit. aliter nonnūq̄ circū aliqua v̄ba canonis eiusdem cruces. et differenter assignat Itaq̄ in sequentibus ante s̄p̄tionem corpis ⁊ sanguinis xp̄i aliquē assignat orationes ap̄d religioſos. et aliquē apud ſeculares. cū huiusmodi potius ſuperaddite ſint ex deuotione q̄s poſite ex neceſſitate. obſeruat quibus ſuas approbatam cōſuetudinem.

Remus p̄ceptis ſalutarib⁹ moniti ⁊ diuina inſtitutiōe formati andem⁹ dicere Pater no- ſter qui es in celis.

Post finem canonis ſacerdos agit de conſecratorū digna p̄cep-
tione. Et diuidit ſequens materia ſimiliter in quinque partes. P̄rio
p̄mittitur dominica oratio cum ei⁹ p̄ſatione. per quam fideles ad
p̄ceptionem huius ſacramenti diſponunt. et quodammodo ſancti-
ficantur. Oratio dominica habet p̄ſationem vel lectionem que con-
ſtituitur ſic. **Remus.** ſ. inſimul. **Mos moniti.** i. inſtructi. **Salutarib⁹**
p̄ceptis. i. p̄ceptis dñi noſtri ieſu xp̄i. aut ſalutiſeris documen-
tis. Et **formati.** i. eruditi. **Diuina inſtitutione.** i. ex diuina ordinatio-
ne qualiter debemus orare. **Andem⁹ dicere.** i. audacter pronuntiare
dominicam orationem **Pater noſter** ⁊c. **Sanctus Gregorius** papa
dominicam orationem ſuper hoſtiam in altari decantandam inſtitu-
it. aſſerens incongruum eſſe vt ſupra euchariftiam diceretur oratio
quam ſcolasticus compoſuerat. et illa obmitteretur quam dominus
et magiſter ipſe dictauerat. Et cantatur apud grecos a toto populo.
apud nos a ſolo ſacerdote. qui ſacrificat in perſona populi. Et cap-
tatur in primis beniuolentia cum dicitur. **Pater noſter.** ſcilicet ratio-
ne generalis providentie **Qui es in celis** id eſt beatus ſecundum glo-
riam. **Sequuntur** petitiones ſeptem **Sanctificetur nomen tuum**
id eſt vt ſanctum habeatur et gloriſicetur ab omnibus et hoc peti-
tū ad gloriam dei **Adueniat regnum tuum** id eſt optamus vt veni-
re poſſimus ad vitam eternam. **ſiat voluntas tua ſicut in celo.** i.
optamus vt ex tua gratia ſemper faciemus dei voluntatem et iuſte
viamus ſicut in celo id eſt in beatis. Et in terra. i. terrenis petſicia-
tur voluntas tua **panes noſtrum quottidianum** da nobis hodie.
id eſt vite neceſſaria quottidie tribuere digneris **Quottidianū** id eſt
quottidie neceſſarium. Et **dimitte nobis debita.** id eſt. peccata noſtra.

Sicut et nos dimittim⁹ debitoribus nostris quo ad offensas et quatuor
tum ad rancorem. et hoc est necessitatis. licet quantum ad iniuriam et
satisfactionem non sit necessitatis quod quis semper dimittat. primo se
est quidem superogationis aut perfectionis. Et ne nos inducas in temptationem.
i. ne nos induci permittas in temptationem sic quod ab ipso vicamur.
Sed libera nos a malo. pene et culpe. mundi et carnis amari. fiat.

**Libera nos quoniam domine ab omnibus
malis. preteritis. presentibus. et futuris
Et intercedete beata et gloriosa semper
per virginem dei genitricem maria et
beatis apostolis tuis petro et paulo
atque andrea. cum omnibus
sanctis tuis da propitius pacem in
diebus nostris ut ope misericordie
tue adiuti et a peccato simus semper liberi.
et ab omni perturbacione securi.**

Hic secundo ponit embolism⁹ dñice orationis in quo sacerdos
meminit preteritorum malorum. et gravatur per presentia et timet futurum malum.
Dicit ergo ut deus nos liberet ab istis malis in precedenti oratione
dñica memoratis. Et exponit sic Domine quesumus. i. rogamus. Libera
nos. s. homines in tua laude existentes. Ab omnibus malis
preteritis. presentibus et futuris scilicet penalibus. super nos non inducendo sicut
fuit super egiptos. zodoimitas filios israel. Et intercedete pro nobis scilicet
omnibus Beata et gloriosa. scilicet quia plena gratia Semper. i. perpetue.
Virgine dei genitricem Maria que amaram mare dicitur quia ab
illo tempore quo symeon prophetavit. Et tuam ipsius animam per
sibi gladius doloris. usque ad christi passionem nunquam dies preterijt in
qua ista verba non renolueret et ipsa amare fletet. cogitando quantum
fuit istud. Et beatis apostolis tuis Et petrus refertur propter presentia

cipatum apostolatus Paulus ppter privilegium doctrine. Andreas
ppter privilegium amoris crucis. Et Omnibus sanctis tuis qui fue
runt in ecclesia militante Da ppius pacem scilicet peccatoris que
in hoc consistit. ut sumus ab omni peccato sinceret liberi. et pacem tuis
qua sumus ab omni perturbatione securi. Nota hec oratio sub silentio
dicitur. et significat illud silentium sabbatum in quo corpus domini in
sepulchro quiescit. Nota ista oratio dicit embolismus. i. super ex
crescentia. eo quod nihil in ea petitur. quod in precedenti oratione dominica
petitum non fuit. nec tamen superfluit. quia est repetitio septime petitionis
scilicet Sed libera nos a malo cum certis superadditis.

**Per eundem dominum nostrum
hiesum christum filium tuum. qui
tecum vivit et regnat in unitate spi
ritus sancti deus.**

Hic tercio ponuntur verba que proferuntur quando fit fractio speciei hostie. Et dicit Innocentius. quod sacerdos frangit hostiam. ut in fractione pa
nis dominum cognoscamus. sicut isti duo discipuli cognoverunt quibus dominus
in die resurrectionis apparuit in emans. Quo facto alta voce sacer
dos dicit. Per omnia secula seculorum. Post subiungit Pax domini sit
semper vobis cum. Et facit tres cruces super calicem secundum Inno
centium ad ostendendum quod virtus trinitatis animam crucifixi reduxit ad carnes
ne dereliqueret animam eius in inferno. nec carnem eius daret videre
corruptionem. Postea chorus respondet. Et cum spiritu tuo. quasi
dicat. Tu pacem nobis optas. et eadem pax cum spiritu tuo maneat. qui
tinus toto spiritu divinis misterijs assistas. et spirituali gaudio ple
nus fias. quia christus cum salutasset apostolos. dedit eis potestatem remit
tendi peccata dicens. Quorum remiseritis peccata etc. Ideo chorus
clamat et postulat ab eo remissionem peccatorum dicens.

**Agnus dei qui tollis peccata mundi
miserere nobis Agnus dei qui etc.
Dona nobis pacem.**

Greg. 2. l. dialogor. Cum nuncupetur purgandi: etiam in suis merendi adhuc
intra: 7. 8. 9. in qua deservit gaudi

Ubi sciendū qd agnus dicit ab agnon grece qd est piū latine. quia
pius et mansuetus ē. Et Sergius papa instituit vt ante p̄municā
tes agnus dei a choro decantaret. Nota qd xps quia in ara crucis
patrem cognouit et matrem. patrem per obedientiam. matrem per
curas. ibiqz pius obtulit se pro nobis. Et ideo in altaris immolatio
ne ter dicitur. agnus dei. q. d. Agnus dei qui cognouisti patrem mi
serere nobis. Agn⁹ dei qui cognouisti matrem miserere nobis Agn⁹
dei qui redemisti mundum dona nobis pacem. Et dicitur notanter
miserere nobis. bis propter peccatum originale et actuale. Tercio
dicit. Dona nobis id est ecclesie pacem in aduersitatib⁹ Sed i mis
sis defunctorū dicitur ter. Dona eis requiem id est liberationē. scz
primo a pena sensitua puniente. Secundo liberationē a cōscientia
et verme mordente. Tercio ab afflictina dilatione. Post hoc pacis
osculuz sacerdos ministris porrigit et hoc fit ppter pceptū apostoli
Salutate vos inuicem osculofancto. deus autem pacis et dilectiōis
maneat semper cum omnibus nobis. In missa autem pro defunctis
non datur pacis osculum. quia fideles anime iam non sūt in turba
tione huius mundi sed quiescunt in domino. quia dare osculū est pa
cis et cōcordie signum. Post hoc mittit partē hostie i calicem dicens
illam orationem sequentem.

**Hec sacrosancta cōmixtio corporis
et sanguinis domini nostri ihesu
cristi. fiat mihi et omnibus sumen
tibus salus mentis et corporis. et
ad vitam eternam promerendas
et capefscendam preparatio saluta
ris Amen.**

Hec est quarta ps p̄dictorū in qua p̄mittit cōmixtionis specierū
oratio. Et exponitur sic. Hec sacrosancta cōmixtio. i. sc̄a et sanctifica
ta vino Corporis et sanguinis dñi n̄ri ihesu xpi. i. specierū panis et vi
ni sub quib⁹ continetur corpus et sanguis xpi. fiat mihi scilicet sa
cerdoti. Et omnib⁹ sumētib⁹ scz sp̄sialiter. Salus mētis. i. aie et cōe

In missa defunctorū
osculuz panis no
datur

ponis. Et ad vitam eternā pmerendam et capescendā. i. possidendā
Preparatio. i. dispositio. Salutaris. i. salutifera Amen Nota illa
oratio debet sane intelligi. scz Nec sacrosancta cōmixtio qđ vniq; re
ferendum sit ad species panis et vini. sub quibus corpus cristi cōti
netur. Corpus enī cristi nō est sine sanguine nec sanguis sine cor
pore. et ideo nō fit commixtio corporis ⁊ sanguis. quia idem sibi
ipsi nō commisceet. sed bene fit commixtio specieruz. Mixtio enī est
mirabilium vnio vt dicitur. i. de generatione.

Domine ihū xpe fili dei viui. qđ ex
volūate patris coopante spūscō
p mortē tuā mōm viuificasti. libe
ra me queso p hoc sacrosanctū cor
pus et sanguinē tuum. et a cūctis
iniquitatib⁹ meis et ab vniuersis
malis. ⁊ fac me tuis semp obedire
mandatis. et nunq̃ imppetuum
a te separi permittas. qui viuis ⁊
regnas deus p oīa secula seculorū
Amen Corpus et sanguis dñi nři
hiesu xpi fiat nobis salus mentis
et corporis. ⁊ remissio omniū pecca
torum in vitam eternam Amen.

Nec est quinta pars sequentium canonem. ubi ponuntur orationes ad perceptionem sacramenti preparantes. In qua tria petunt scilicet a peccatis liberatio. preceptorum dei obediencia et a deo nunquam imperpetuum separatio.

Nota post illam orationem Dominus Ihesus Christus et celeriter dominice passionis memoria habenda est. cum omni deuotione et corde puro et conscientia non ficta. Post hoc corpus Christi et sanguis sumenda sunt. In qua quidem sumptione non expedit fieri magna mora. Sed sacerdos breuiter et reuerenter se expediat communicando. propter cordis distractionem et mentis euagationem. ne irruentes cogitationes perdant deuotionem. In cuius figura preceptum fuit in lege quod agnus paschalis qui figurabat Christum premederet festinanter. Nota sacerdos in quibusdam ecclesiis omnes partes hostie sumit. sed in quibusdam partem in duas diuidit. quas ministris scilicet dyacono et subdyacono porrigit. et sic cum ministris communicat. Et propter hoc insinuat quod Christus post resurrectionem cum discipulis manducauit. Quod autem unam partem accepit et reliquas ministris impedit. insinuat ut Lucas euangelista memorat. quia Ihesus accipiens panem fregit et suis mens reliquum porrigebat illis quorum cor ardens erat in via.

Nota summus pontifex non sic sumit eucharistiam sicut sacerdos communis vel alter episcopus. Nec etiam summus pontifex statim particulam hostie submittit in calicem. sed eam post tertium signaculum crucis super patenam reponit. et post osculum pacis ad sedem ascendens ibique consistens maiorem partem hostie suscipit de patena. quaz dyaconus sibi apportauerit de altari. quam dentibus suis diuidens. unam particulam eius sumit et alias in calicem mittit. et de calice cum calamo haurit. Deinde alias duas particulas distribuit ministris. Dyacono cum osculo. subdyacono sine osculo. et idem subdyaconus residuum sanguinis in quem summus pontifex partem misit. sumit. Romanus ergo pontifex ibi non communicat ubi frangit. sed in altari frangit et in sede communicat. Quia Christus in emans post resurrectionem coram duobus discipulis fregit et non manducauit. Sed in hierusalem coram duodecim discipulis manducauit. Ascendens ergo sedem ibi manducauit et communicat. quia ecclesia militante summus pontifex est caput et vicarius Christi. et ideo sublimiori loco communicat. Finitis his sacerdos se applicat ad susceptionem sacrosancte hostie. Quidam de manu. quidam vero de patena corpus Christi sumunt. Quidam de sinistra quidam de dextra. Et falsum est quod quibusdam ordinibus pena sit impositum quod aliter non nisi de sinistra recipere audeant. Sed potius huiusmodi ab his tenetur ex optimis et conuenientissimis rationibus. quas gratia breuitatis hic pretermittam. Lucius autem est de manu recipere. cum digiti in calice postea lauant. Qui autem de patena sumunt non lauant in calice negligentiam committere possunt. Post

sumptionē eucharistie sacramentū. sacerdos ablut digitos ⁊ p̄fusa
 dit. ne aliquid incaute remaneat. ex contactu diuissimi sacramēti.
 Nec autem oblatio potest referri ad ablutionem baptismi. cui⁹ for
 mam xp̄us tradidit post suaz resurrectionē. Euntes iquit in mūdū
vn̄uersum docete om̄es gentes. Qui crediderit et baptizatus fuerit
 saluus erit. Sane circa maiora tucius est agendum. Sacerdos ergo
 sumens sanguinem p̄pter maiorem securitatem et reuerentiā. calices
 cum vtrac⁹ manu tenere d̄z. sed in p̄fusionis sumptione sufficit alt̄a
 t̄m. duobus digitis alterius man⁹ adiunctis. quasi per hoc iunget
 sanguinem ibi nō esse. S; sumendo sanguines aliqui ter hauriūt ad
 designandū trinitatem. Aliqui v̄o quiquies hauriunt ad ostendēdū
 q̄ quinq; vicibus totus xp̄i sanguis ex corpe effluxit. P̄fusiones
 vobis recipiunt. p̄ hoc designantes charitatē que inter duos p̄sistit
 Et post sumptū sacramentū nō est statim sp̄uendū. si comode absq;
 violentia nature fieri potest sed post horam cōuenienter sp̄uere p̄t
 in loco cōpetenti. vbi sp̄itum nequit pedibus cōcūlari. finita per
 ceptione corp̄is et sanguis xp̄i. antiphona sequit̄ que post cōmunio
 nem cōcinit̄. que p̄muniter cōmunio vocat̄. q̄ modicu⁹ post cōmuni
 cationes cantat̄. et illa rēp̄sentat gaudiū apostolorū de xp̄i resurrectō
 ne sc̄dm id qd̄ legitur. Hauri siunt discipuli viso d̄no. Post hoc iam
 in fine missæ sacerdos se transfert ad dextram partem altaris. ⁊ hoc
 ideo quia cultus fidei primo fuit in populo iudaico. post hoc transi
 uit ad gentes. in fine vero v̄l circa finem iterū reuertetur ad iudeos
 per p̄dicationem Enoch ⁊ Helie. qui cōuertunt corda patrum ad fi
 lios. qm̄ in diebus illis saluabit̄ iuda. et reliquie israhel salui fiant.
 V̄l secundū Innocen. significat gaudiū d̄nice resurrectionis et ascē
 sionis. sicut in principio significat access⁹ ad dextrā partē altaris gan
 dium d̄nice incarnationis. Tunc dicit orationes que vocant̄ cōplē
 de. et oratōnes debent multiplicari equaliter collectis. ante epistolā
 p̄nunciatis. Nec oratio quā sacerdos p̄mittēdo salutationē erec̄t
 eleuatis v̄l extensis manib⁹. significat illā b̄ndictionē sc̄dm Inno
 cen. quā xp̄s ascēsurus in celū eleuatis manib⁹ legit dedisse discipul⁹
 Nam vt lucas p̄mēorat Eduxit eos foras in bethaniam et eleuatis
manib⁹ b̄ndixit eos et ferebat in celū. V̄nce. vi. Post illas oratōnes
 pandit salutationem nouissimā. qua facta. vel p̄ se vel per ministros
 alta voce p̄nūciat. Ite missa est. Rēp̄sentans illud quod dictum ē
 apostolis. Viri galilei quid statis aspicientes in celū. Thoms autē
 qui gratulādo r̄ridet. Deo gratias imitat̄ apostolos. qui adorātes
 regressi sūt in iherusalem cū magno gaudio. Et in hoc q̄ dicit̄. missa
 est. datur licētia eundi populo ad pp̄ria vt sit sensus iste. Ite ad pp̄
p̄ria missa est finita. Vel hostia salutaris deo patri pro vobis est im
 p̄ta. Vel vestra deuotio missa est et hercis sedibus ministerio sena

Al̄ v̄o dicit q̄ p̄r missā
 missa sit missa bon
 q̄ p̄r p̄r p̄r p̄r
 Laudabile fuit. V̄nc
 q̄ dicit v̄l v̄l v̄l v̄l
 p̄r p̄r p̄r p̄r p̄r
 missa dei laudare p̄r
 rate ⁊ p̄r p̄r p̄r
 d̄nc d̄nc in d̄nc

q̄ v̄l p̄r p̄r p̄r
 p̄r p̄r p̄r p̄r p̄r
 et ad p̄r p̄r p̄r
 d̄nc opa ⁊ p̄r p̄r

etiam angelorum. **¶** **C**oncilium aurelianense statuit. quod cum ad celebra-
 das missas populus christianus in dei nomine pervenerit. non ante disces-
 dat quam missa sollemnitas compleatur. et donec pronuntiatus sit. **Ite missa**
est. Sciendum missa triplici clauditur vel concluditur. scilicet per **ite missa est**
Benedicamus domino. et per **Requiescant in pace.** In diebus enim festis
 et generaliter quando cantatur Gloria in excelsis. concluditur cum **ite missa est.**
 Et huius ratio est. quia in diebus illis populus in primitiva ecclesia ad eccle-
 siam perfluebat. et quia tenebat expectare finem missae. et nesciebat quando esset
 finis. minister vertebat faciem ad eos dicens eis licentiam recedendi
 Sed in diebus perfectis et in festis quibus non cantatur Gloria in excelsis
 missa concluditur cum **Benedicamus domino.** quia tunc ministri et sacerdotes
 quasi soli sine populo in primitiva ecclesia missas dixerunt. ideo iuxta mo-
 res antiquum dicimus istis diebus **Benedicamus domino.** Specialiter
 in ieiunio et in adventu domini missa clauditur cum **Benedicamus domino**
 etiam dominicis diebus. ad denotandum quod si semper domino benedicendum sit. mul-
 to magis hoc tempore facere debemus. Sed quia spiritus debemus manere in gratia
 etione. Eodem modo videtur uniformiter Deo gratias. Qui coram populo ce-
 lebrant. **Ite missa est** dicunt. se ad populum convertendo. quia cum quibus
 loquimur ad eos faciem habemus. Sed dicendo. **Benedicamus domino.** sa-
 cerdos se etiam converterat cum populo et faciem vertit ad orientem. ut
 vero orienti et alto qui illuminat omnem hominem gratias referamus.
 Sed missae defunctorum clauduntur per **Requiescant in pace.** Eis enim per
 totum officium optat requies. praecipue in principio ut ergo finis cor-
 respondeat principio missa clauditur per **requiescant in pace. Amen. i.**
fiat. Isto facto sacerdos novissimam facit benedictionem super popu-
 lum. Et hoc significat spiritus sancti missionem in discipulos. quem dominus de
 celo misit in eos iuxta quod ipse promissit. **Accipietis inquit virtutem super-**
venientis spiritus sancti in vos. Sicut enim spiritus sanctus in nomine totius tri-
 nitatis mittitur. eo quod opera sanctae trinitatis sunt indivisa. ita et sacerdos
 istam benedictionem facit in nomine individuae trinitatis dicens. **Benedicat**
et custodiat vos divina maiestas. pater et filius et spiritus sanctus. Et
virtus et gratia benedictionis eiusdem sanctae trinitatis. et consolatio almi
spiritus super populum descendat et maneat semper. Nec enim benedictio per ver-
 bum oris et signum crucis exprimitur. quia ista missio sancti spiritus per sonum ver-
 bementis aeris a celis et per linguas igneas intonuit. ut habet Acta
 num primo. in qua benedictione finis habetur missae. Deinde sacerdos in
 clinatus caput ad altare dicit. **Placeat tibi sancta trinitas unus deus**
obsequium servitutis nostrae. et presta ut hoc sacrificium quod indignis
oculis tue maiestatis obtulit. sit tibi acceptabile. mihi quoque et omnibus
pro quibus illud obtuli sit te miserante propitiabile. qui vivis et regna-
nas deus per omnia secula seculorum. Meritis et precibus istorum et omnium
sanctorum tuorum misereatur nostri omnipotens deus Amen. Sacerdos

Oratio

Item post missam
 bene se reu. fons et
 pater et apaz. et
 illi. digne ligna

In ista oratione sacerdos velud in quodam prologo perorare solet. colligit
 quodammodo per se aliquid de istis precibus. illud obtulit ex audientibus

hoc orās osculatur altare seqz signo crucis signās. vt illibata fides
cor ipsius et mentē semp possideat. et animū muniat vsqz ad obten-
tum vite pbenis. In qua fidelis ania sociabitur suo dilecto scz deo
in osculo salutare in cōiunctione īsepabili. in caritate xpī. quādo vi-
debimus ipm sicuti est regem in throno suo. vbi quicquid vis ad nu-
tum adest. quicquid nō vis. paul deest. vbi erit status omnīū aggre-
gatione bonoz pfectus. in quo ipse finis erit nostrorū desideriorū. qui
sine fine vidbit. et sine fastidio amabit. et sine fatione laudabit.
Igitur si fidelis anima instar sui sponsi per mentis puritatē. cordis
cōpunctionē. passionisqz xpī deuotissimā meditationē sese in pmiis
disposuerit. se supra se eleuādo ascensionis in corde suo disponēdo.
Nullus pfecto ambigat nullus hoc rem dubiosā estimat. quin in-
trare poterit et videre deum deorū in sion. Hic qdem in sacratissime
misse misterijs. Alibi vero facie ad faciem. visio q iuxta dictū beati
Iohannis xvij. c. Est vita eterna. ad quā nos ducere dignet qui in
hoc sacrificio veraciter p totius mūdi peccatis offert. Hic ihs xps
dei filius Qui cum patre et spūsancto ē benedictus in secula Amen.

Canonis sacratissime misse expōsitio. vna cum textu. scdm dicta
et sententiam sanctorū doctorū cōpendiose sub forma vtilis repetiti-
nis almo in gymnasio Lypceensi per Balthasarem sacre theologie
Licenciariū necnō Collegij beati Bernhadi ibidem puiscorem. p
dei honore. necnō omnīū religiosorū ac simpliciorū sacerdotē deuota
institutiōe in vnum collecta. que alias satis diffuse inuenit posita.
finit feliciter Hanc optime lector lege et relege in rem tuā. 7 pface
religiose pro tue anime salute atqz optimo pfectu. Que impressa est
per Melchiorē Lotter. Anno dñi. M. cccc. vij.

Verbotte Person der Freundschaft

1. Vater. 2. Mutter. 3. Onkelmutter. 4. Schwester. 5. Onkelmutter. 6. Onkelmutter.

Verbotte Person der Freundschaft

1. Vaters Bruderweib. 2. Onkelweib. 3. Brudersweib. 4. Onkelmutter. 5. Vaters Schwester. 6. Onkelweib. 7. Onkelmutter. 8. Onkelmutter.

Darum folget, das Schwesterkind, und der Onkelmutter (sich)
wester, fure gott mit gutt geloben geelich werden.
Auch folget, das Onkelweib Schwester noch yem tode,
erleben may. Dazzu auch des Brudersweib noch seynem
tode ym geset befoln war zu nehmen. Matt. 22.

